Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0174

Publiskais iepirkums

Eiropas Parlamenta 2025. gada 9. septembra rezolūcija par publisko iepirkumu (2024/2103(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 3. panta 3. punktu,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114., 151. un 156. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK[1],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK[2],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā[3] (Tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīva),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2022. gada 23. jūnija Regulu (ES) 2022/1031 par trešo valstu ekonomikas dalībnieku, preču un pakalpojumu piekļuvi Savienības publiskā iepirkuma un koncesiju tirgiem un par procedūrām, kas atbalsta sarunas par Savienības ekonomikas dalībnieku, preču un pakalpojumu piekļuvi

---

1 OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj.
2 OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj.
3 OV L 335, 20.12.2007., 31. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/66/oj.

trešo valstu publiskā iepirkuma un koncesiju tirgiem (Starptautiskā iepirkuma akts jeb *IPI*)[1],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 17. aprīļa Direktīvu (ES) 2019/882 par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (Eiropas Piekļūstamības akts)[2] un Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 26. oktobra Direktīvu (ES) 2016/2102 par publiskā sektora struktūru tīmekļvietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību (Tīmekļa piekļūstamības direktīva)[3],

– ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) 2020. gada 30. janvāra spriedumu lietā C-395/18, *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA* v *Consip SpA, Ministero dell'Economia e delle Finanze*[4],

– ņemot vērā nesenos EST spriedumus par ārvalstu pretendentu dalību ES publiskā iepirkuma procedūrās, proti, 2024. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-652/22 *Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ* v *Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave*[5] un 2025. gada 13. marta spriedumu lietā C-266/22 *CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd, Astra Vagoane Călători SA* v *Autoritatea pentru Reformă Feroviară, Alstom Ferroviaria SpA*[6],

– ņemot vērā Pasaules Tirdzniecības organizācijas 2012. gada Nolīgumu par valsts iepirkumu,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 11. februāra darba programmu "Kopā uz priekšu: drosmīgāka, vienkāršāka un ātrāka Savienība" (COM(2025)0045),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu "Tīras rūpniecības kurss — kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis" (COM(2025)0085),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 29. janvāra paziņojumu "ES Konkurētspējas kompass" (COM(2025)0030),

---

1 OV L 173, 30.6.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj.

2 OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj.

3 OV L 327, 2.12.2016., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj.

4 2020. gada 30. janvāra spriedums lietā *Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA* v *Consip SpA, Ministero dell'Economia e delle Finanze,* C-395/18, ECLI:EU:C:2020:58.

5 Tiesas 2024. gada 22. oktobra spriedums *Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ* v *Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave,* C-652/22, ECLI:EU:C:2024:910.

6 Tiesas 2025. gada 13. marta spriedums *CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd, Astra Vagoane Călători SA* v *Autoritatea pentru Reformă Feroviară, Alstom Ferroviaria SpA,* C-266/22, ECLI:EU:C:2025:178.

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 19. jūnija paziņojumu “2024. gada Eiropas pusgads — pavasara pakete” (COM(2024)0600),

– ņemot vērā Eiropas Komisijas ziņojumu “SME needs analysis in Public Procurement” (2021)[1] (MVU vajadzību analīze publiskajā iepirkumā),

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 9. decembra paziņojumu “Ekonomikas, kas darbojas cilvēku labā, veidošana. Rīcības plāns sociālajai ekonomikai” (COM(2021)0778),

– ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas 1949. gada konvenciju C94 par darba tiesību klauzulām (publiskie līgumi),

– ņemot vērā Komisijas 2017. gada 3. oktobra paziņojumu “Kā Eiropas interesēs panākt labāku iepirkuma darbību Eiropā” (COM(2017)0572),

– ņemot vērā Eiropas Reģionu komitejas 2024. gada 4. decembra atzinumu “Eiropas reģionu izturība pret satricinājumiem: vietējās un reģionālās ekonomikas noturības stiprināšana vienotā tirgus stratēģiskajā attīstībā”[2],

– ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas 2023. gada 4. decembra īpašo ziņojumu 28/2023 “Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā: desmit gados laikposmā līdz 2021. gadam būvdarbu, preču un pakalpojumu līgumu piešķiršanā bijis mazāk konkurences” (ERP īpašais ziņojums),

– ņemot vērā Padomes 2024. gada 24. maija secinājumus par Eiropas Revīzijas palātas īpašo ziņojumu 28/2023 “Uzlabot godīgu un efektīvu konkurenci ES publiskā iepirkuma būvdarbu, preču un pakalpojumu līgumu piešķiršanā”[3],

– ņemot vērā 2020. gada 16. decembra rezolūciju par jaunu stratēģiju Eiropas MVU[4],

– ņemot vērā 2023. gada 13. jūlija rezolūciju par MVU apvienības stāvokli[5],

---

1 Eiropas Komisija, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts u. c., *SME needs analysis in public procurement – Final report*, Publikāciju birojs, 2021. gads, https://data.europa.eu/doi/10.2873/86199.

2 OV C, C/2024/7061, 4.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj.

3 OV C, C/2024/3521, 3.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj.

4 OV C 445, 29.10.2021., 2. lpp.

5 OV C, C/2024/4013, 17.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4013/oj.

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 20. maija ziņojumu “Valstu iepirkuma politikas īstenošana un paraugprakse iekšējā tirgū” (COM(2021)0245),

– ņemot vērā Parlamenta 2023. gada 24. oktobra pētījumu “The social impact of public procurement – Can the EU do more?” (Publiskā iepirkuma sociālā ietekme. Vai Eiropa var darīt vairāk?)[1],

– ņemot vērā Eiropas Darba iestādes 2024. gada maija ziņojumu “Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts” (Politikas risinājumu izvērtēšana, lai novērstu nedeklarētu darbu publiskā iepirkuma līgumos),

– ņemot vērā *Mario Draghi* 2024. gada 9. septembra ziņojumu “The Future of European Competitiveness” (Eiropas konkurētspējas nākotne) (*M. Draghi* ziņojums) un *Enrico Letta* 2024. gada 17. aprīļa ziņojumu “Much More Than A Market” (Daudz vairāk nekā tirgus) (*E. Letta* ziņojums),

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas un Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas atzinumus,

– ņemot vērā Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas ziņojumu (A10-0147/2025),

A. tā kā publiskais iepirkums veido aptuveni 14 % no ES iekšzemes kopprodukta un ir svarīgs instruments, kas nodrošina ekonomikas izaugsmi, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), inovāciju, ilgtspēju un sociālo kohēziju, kā arī vietējās rūpniecības un kvalitatīvu darbvietu veicināšanu ES un atbalstu pārejai uz noturīgām piegādes ķēdēm un uzņēmējdarbības modeļiem, tostarp apakšuzņēmēju ķēdēs;

B. tā kā vietējās un reģionālās pašvaldības, kas ir lielākās investores un līgumslēdzējas iestādes ES, arvien vairāk ierobežo stingri ES un valstu noteikumi, sarežģītas juridiskās prasības un procedūras un nesamērīgs administratīvais slogs, un tās vienlaikus saskaras ar pastāvīgu finanšu resursu, kvalificēta personāla un tehnisko zināšanu trūkumu, jo īpaši pašvaldību un mazāku reģionu līmenī, kas bieži vien liek uzticēt galvenos uzdevumus ārējām struktūrām, tādējādi radot papildu finansiālo slogu un procesuālus kavējumus;

---

[1] Eiropas Parlaments, Ekonomikas, zinātnes un dzīves kvalitātes politikas departaments, Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, *Caimi, V. and Sansonetti, S., The social impact of public procurement – Can the EU do more?*, 2023. gada oktobris.

C. tā kā publiskais iepirkums var izraisīt plašāku ietekmi, kas visā tirgū palielinās pieprasījumu pēc ilgtspējīgām precēm un pakalpojumiem, kā arī atbalstīt pirmtirgus izveidi;

D. tā kā 2014. gada reformas mērķis bija vienkāršot procedūras, palielināt pārredzamību un cīņu pret korupciju, sekmēt MVU un inovatīvu jaunuzņēmumu līdzdalību un integrēt stratēģiskos iepirkuma mērķus, izmantojot brīvprātīgu pieeju, tomēr joprojām pastāv problēmas saistībā ar pārredzamību, efektivitāti, ar cenu nesaistītu kritēriju plašāku izmantošanu un saskaņošanu, piekļuvi datiem un izpildes racionalizēšanu, kā arī krāpšanas un korupcijas novēršanu;

E. tā kā ar 2014. gada reformu tika ieviests saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma (*MEAT*) kritērijs, lai publisku līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā stimulētu tādu kvalitatīvu kritēriju izmantošanu kā vidiskie un sociālie apsvērumi; tā kā ERP Īpašajā ziņojumā ir norādīts, ka liela daļa līgumu 2021. gadā joprojām tika piešķirti, pamatojoties tikai uz zemākās cenas kritēriju; tā kā 2023. gadā 20 dalībvalstis vairāk nekā 50 % publiskā iepirkuma līgumu piešķīra, pamatojoties tikai uz cenu, no tām 10 dalībvalstis vairāk nekā 80 % publiskā iepirkuma līgumu piešķīra, pamatojoties tikai uz cenu;

F. tā kā ERP Īpašajā ziņojumā ir secināts, ka kopš 2014. gada ir samazinājusies konkurence par publiskā iepirkuma līgumiem un ka vairākums dalībvalstu pārskata periodā pat aizvien vairāk izmanto šo piešķiršanas kritēriju, kura pamatā ir zemākā cena;

G. tā kā ES iepirkuma robežvērtības attiecībā uz piegādēm, pakalpojumiem un būvdarbiem kopš 1994. gada faktiski nav mainījušās; tā kā šīs robežvērtības, kas pielāgotas tirgus cenām, reālā izteiksmē pastāvīgi samazinās; tā kā tāpēc ES līmenī tagad ir jāpiešķir arvien lielāks skaits mazāku līgumu, izmantojot procedūras, kas bieži ir laikietilpīgas un sarežģītas;

H. tā kā Eiropas Darba iestāde (*ELA*) ir secinājusi — "ja vienīgais atlases kritērijs ir zemākā cena, spiediens uz darbaspēka izmaksām palielinās nedeklarēta darba risku"; tā kā *ELA* pētījumā ir arī norādīts, ka "[i]r plaši atzīts, ka zemākās cenas kritērija prioritizēšana publiskajā iepirkumā var radīt vidi, kurā izmaksu samazināšanas spiediena un nepietiekamas pārraudzības dēļ ir lielāka iespējamība, ka darba tiesību pārkāpumi notiks; zemākās cenas kritērijs var stimulēt darbuzņēmējus darboties nedeklarētā ekonomikā, lai samazinātu izmaksas, un apiet darba noteikumus";

I. tā kā Komisijas galīgajā ziņojumā "SME needs analysis in public procurement" (MVU vajadzību analīze publiskajā iepirkumā)[1] ir

---

[1] Eiropas Komisija,Eiropas Komisija, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts u. c., *SME needs analysis in public procurement – Final report*, Publikāciju birojs, 2021. gads.

norādīts, ka publiskā iepirkuma prakse joprojām ir jāprecizē, jāvienkāršo un jāstandartizē, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu specifiku un atšķirīgās pārvaldības sistēmas;

J. tā kā tiešo pārrobežu iepirkumu īpatsvars joprojām ir tikai 5 %[1] no visiem iepirkumu līgumiem, norādot, ka joprojām pastāv šķēršļi pārrobežu konkurencei un piekļuvei tirgum un sarežģītas procedūras; tā kā šajā rādītājā nav ņemta vērā citu dalībvalstu meitasuzņēmumu dalība valstī, kurā notiek iepirkuma procedūra;

K. tā kā Komisija uzsver vairākus juridiskas nenoteiktības piemērus attiecībā uz sociāli atbildīga un inovatīva publiskā iepirkuma veicināšanu[2]; tā kā šie juridiskās nenoteiktības piemēri cita starpā ietver grūtības sasaistīt sociālos apsvērumus ar līguma priekšmetu;

L. tā kā Komisijas priekšsēdētāja apņēmās pārskatīt publiskā iepirkuma satvaru, lai "dažu stratēģisko nozaru publiskajā iepirkumā būtu iespējams dot priekšroku Eiropas produktiem"[3];

M. tā kā publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanā būtu jākoncentrējas uz kvalitatīvu kritēriju veicināšanu, racionalizējot publiskā iepirkuma procedūras un nodrošinot nodokļu maksātāju naudas optimālu izmantošanu; tā kā publiskā iepirkuma noteikumos tomēr ir jāņem vērā dažādu sektoru un rūpniecības nozaru specifika un līgumslēdzēju iestāžu konkrētie mērķi, atzīstot, ka vienota pieeja regulatīviem pasākumiem, piemēram, maksājumu termiņiem, var nebūt piemērota visām nozarēm un ka nozaru noteikumos ir vajadzīgas pielāgotas normas, lai nodrošinātu, ka vispārējais iepirkuma regulējums atbilst konkrētās rūpniecības nozares operatīvajai un finansiālajai realitātei; tā kā, lai veicinātu lielāku koncentrēšanos uz kvalitāti un publiskā iepirkuma elastīgumu, uzvarējušie piedāvājumi būtu jāizvēlas saskaņā ar to, ko konkrētā līgumslēdzēja iestāde uzskata par ekonomiski labāko risinājumu no iesniegtajiem piedāvājumiem;

N. tā kā publiskais iepirkums joprojām ir neitrāls un procesuāls instruments, kas regulē, kā publiskās iestādes pērk preces un pakalpojumus, nevis ko tās pērk;

O. tā kā, ņemot vērā problēmas, kas saistītas ar Eiropas rūpniecisko suverenitāti, un nepieciešamību saglabāt un stiprināt Eiropas darbvietas un zinātību, publiskais iepirkums būtu jāizmanto kā

---

1 Eiropas Revīzijas palāta, Īpašais ziņojums 28/2023 "Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā – desmit gados laikposmā līdz 2021. gadam būvdarbu, preču un pakalpojumu līgumu piešķiršanā bijis mazāk konkurences", Eiropas Savienības Revīzijas palāta, 2023.

2 Komisijas 2021. gada 20. maija ziņojums "Valstu iepirkuma politikas īstenošana un paraugprakse iekšējā tirgū" (COM(2021)0245),

3 Komisijas priekšsēdētājas 2024. gada 18. jūlija politikas pamatnostādnes "Eiropas izvēle. Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas komisijai (2024–2029)", 11. lpp.

galvenā stratēģiskā svira, lai veicinātu pievienotās vērtības radīšanu Eiropas Savienībā, tādējādi uzlabojot rūpniecības noturību un Eiropas piegādes ķēžu ilgtspēju;

P. tā kā līgumslēdzējām iestādēm Eiropas Savienībā būtu jāļauj dot priekšroku piedāvājumiem, kas ietver ievērojamu daļu no Eiropas Savienībā radītās pievienotās vērtības;

Q. tā kā ilgtspējas kritēriju izmantošana var veicināt ES vides mērķu sasniegšanu ar nosacījumu, ka šādi kritēriji ir skaidri definēti, samērīgi un neierobežo līgumslēdzēju iestādes to faktisko iepirkuma vajadzību nodrošināšanā;

R. tā kā līgumslēdzējas iestādes darbojas dažādos vietējos un tirgus apstākļos un tām ir jāsaglabā brīvība noteikt iepirkuma priekšmetu, darbības jomu un stratēģiskās prioritātes atbilstoši to faktiskajām vajadzībām un spējām; tā kā jebkurā ES līmeņa pieejā ilgtspējīgam iepirkumam ir jāievēro proporcionalitātes un subsidiaritātes princips;

S. tā kā ir jāvairo uzticēšanās publiskajam iepirkumam; tā kā pārredzamības un taisnīguma trūkums iepirkuma procedūrās, tostarp bažas par favorītismu, neskaidri atlases kritēriji, nepietiekami uzraudzības mehānismi un nepietiekama izslēgšana un sankciju piemērošana mazina uzticēšanos publiskajam iepirkumam un rada korupcijas iespējas; tā kā zemākās cenas kritērija pārmērīga piemērošana dažkārt var radīt lejupvērstu spiedienu uz pakalpojumu kvalitāti, drošību un darba apstākļiem un tam var būt negatīva ekonomiskā ietekme uz iepirkuma iestādēm ilgtermiņā; tā kā dažos gadījumos līgumi tikuši piešķirti bez patiesas konkurences, nepārredzami un bez faktiskas ārējās kontroles attiecībā uz atlases kritērijiem, uzsverot to, ka steidzami nepieciešams stiprināt pārredzamības, vienlīdzības un likumības principus visos publiskā iepirkuma procedūru posmos;

T. tā kā — lai gan ES joprojām ir viens no atvērtākajiem iepirkuma tirgiem pasaulē, Eiropas uzņēmumi, jo īpaši MVU, saskaras ar ievērojamām grūtībām piekļūt starptautiskajiem publiskā iepirkuma tirgiem protekcionisma politikas dēļ trešās valstīs, kas negodīgas konkurences dēļ rada nelabvēlīgus apstākļus ES uzņēmumiem; tā kā godīgu konkurenci bieži kropļo ne tikai protekcionisma politika, bet arī trešo valstu valdību īstenota produktu subsidēšana, diskriminējoši pasākumi un savstarpējības un juridiskās noteiktības trūkums;

U. tā kā ES nesen savam tirdzniecības aizsardzības instrumentu kopumam pievienoja Starptautiskā iepirkuma aktu un Ārvalstu subsīdiju regulu[1], lai veicinātu savstarpīgumu piekļuvē starptautiskajiem publiskā iepirkuma tirgiem un nodrošinātu

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES uzņēmumiem un produktiem; tā kā vides, sociālās, darba un pienācīgas rūpības prasības attiektos uz trešo valstu ekonomikas dalībniekiem saskaņā ar Direktīvām 2014/23/ES[1], 2014/24/ES, 2014/25/ES un (ES) 2024/1760[2] un citiem ES tiesību aktiem;

V. tā kā Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) 2012. gada Nolīgumu par valsts iepirkumu visas PTO dalībvalstis vēl nav parakstījušas, un tā jaunākajā redakcijā nav nedz cita starpā iekļauti vispārējie darba un vides standarti, kas pieņemti kopš tā noslēgšanas, nedz atjaunināts inflācijas korekcijas mehānisms;

W. tā kā EST spriedumos par ārvalstu pretendentu dalību ES publiskā iepirkuma procedūrās (lietas C-652/22 un C-266/22) ir precizēts, ka ārvalstu pretendentiem no valstīm, kas nav noslēgušas daudzpusēju, plurilaterālu vai divpusēju nolīgumu, netiek nodrošināta piekļuve ES iepirkuma tirgum; tā kā EST atkārtoti norādīja uz ES ekskluzīvo kompetenci šajā jomā un apstiprināja, ka gadījumā, ja šādu nolīgumu nav, līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar ES tiesību aktiem var ierobežot vai izslēgt šo pretendentu dalību — situācija, kas var radīt atšķirīgas valstu prakses;

X. tā kā ģeopolitiskās spriedzes palielināšanās izraisa starptautiskās tirdzniecības pārmaiņas un jaunu ekonomikas dinamiku, kā rezultātā rodas jaunas stratēģiskās atkarības, ko nosaka importa koncentrācija un ierobežota importa aizstājamība, un rada riskus piegādes ķēžu stabilitātei; tā kā tādēļ publiskais iepirkums ir plašāk jāizmanto stratēģiski, lai atbalstītu ES ekonomiku un tās noturības spēju, samazinātu kaitīgu atkarību un stiprinātu tās stratēģisko autonomiju;

Y. tā kā publiskā iepirkuma politikai būtu jāveicina Eiropas konkurētspēja un inovācija;

Z. tā kā zemākā cena ir svarīgs piešķiršanas kritērijs lielākajā daļā konkursu ES — dažās dalībvalstīs to piemēro līdz pat 95 % gadījumu[3], vai dažkārt tas ir pat vienīgais kritērijs gan iepirkuma procedūras konkursa, gan līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas posmā; tā kā *ELA* 2024. gada maija ziņojumā ir konstatējusi, ka zemākās cenas kritērija piemērošana, jo īpaši darbietilpīgās nozarēs, kurās dominē personāla izmaksas, var saasināt nedeklarēta darba rašanos un apdraudēt pakalpojumu vai produktu kvalitāti, ilgtspēju

---

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 28.3.2014., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1760 (2024. gada 13. jūnijs) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un Regulu (ES) 2023/2859 (OV L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

3 ERP īpašais ziņojums 28/2023, 11. attēls.

un sociālos standartus[1]; tā kā MVU pārstāvji un aptaujātās MVU personas atkārtoti ziņo, ka līgumslēdzējas iestādes neievēro horizontālo sociālo klauzulu, norādot, ka tās piešķir līgumus, pamatojoties tikai uz zemāko cenu, kas veicina nepamatoti lētus piedāvājumus un neveicina tādu pretendentu līdzdalību, kuri ievēro darba tiesības un praksi;

AA. tā kā EST spriedumā lietā C-395/18 ir apstiprinājusi, ka Direktīvas 2014/24/ES 18. panta 2. punktā noteiktās prasības, kas paredz, ka publisku līgumu izpildē ekonomikas dalībniekiem ir jāievēro pienākumi, kas saistīti ar vides, sociālajām un darba tiesībām, ir saistošs princips tāpat kā pārējie minētā panta 1. punktā minētie principi, proti, vienlīdzīga attieksme, nediskriminācija, pārredzamība un proporcionalitāte; tā kā spriedumā arī precizēts, ka dalībvalstis, nosakot izslēgšanas iemeslus, var ņemt vērā apakšuzņēmēju izdarītos pārkāpumus, ar noteikumu, ka tiek stingri ievērots proporcionalitātes princips;

AB. tā kā publiskais iepirkums ir svarīgs instruments, lai aktīvi atbalstītu pāreju uz ilgtspējīgu, iekļaujošu un taisnīgu ekonomiku, un to var izmantot, lai veicinātu sociālo taisnīgumu un pienācīgus darba apstākļus; tā kā līgumslēdzējas iestādes būtu jāmudina iepirkumos nodrošināt sabiedrības interešu mērķus, tostarp sociālo iekļaušanu, kvalitatīvas darbvietas, vienlīdzīgas iespējas, teritoriālo kohēziju un atbalstu sociālās ekonomikas dalībniekiem;

AC. tā kā — lai pilnībā atraisītu stratēģiskā publiskā iepirkuma potenciālu, no pieejas, kas balstīta tikai uz izmaksām, ir jāpāriet uz tādu, kurā ņemta vērā arī noturība un sociālā un vidiskā vērtība, cita starpā ievērojot darba koplīguma slēgšanas sarunas un darba pamattiesības;

AD. tā kā apakšuzņēmuma līgumu slēgšana ir būtiska godīgai MVU konkurencei un to spējai paļauties uz specializētām zināšanām; tā kā tā var arī uzlabot efektivitāti, inovāciju un MVU līdzdalību publiskajā iepirkumā; tā kā juridisko neskaidrību un vājas izpildes dēļ vairāku līmeņu apakšuzņēmuma līgumu slēgšana var mazināt pārskatatbildību, palielināt darba tiesību pārkāpumu risku un kavēt efektīvu izpildi;

AE. tā kā iepirkuma procesu digitalizācijas palielināšana ir jāpapildina ar stingriem kiberdrošības pasākumiem, sadarbspējas priekšnosacījumiem un vienkārši lietojamām un saskaņotām digitālajām platformām iepirkuma piedāvājumu iesniegšanai, kā arī jānodrošina pārredzamība un mašīnlasāmība analītiskiem mērķiem; tā kā digitalizācija turklāt var palīdzēt vienkāršot uzņēmumu, jo īpaši mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu, piekļuvi publiskajam

---

1 *ELA* 2024. gada maija ziņojums “Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts” (Politikas risinājumu izvērtēšana nedeklarēta darba novēršanai publiskā iepirkuma līgumos).

iepirkumam, kā arī samazināt birokrātisko slogu mazākām līgumslēdzējām iestādēm;

AF. tā kā tā vietā, lai pieņemtu nostāju, kas paredz atbalstīt tikai Eiropas produktus, ES būtu jākoncentrējas uz pēc iespējas augstāku kvalitāti, vienlaikus ņemot vērā plašu nosacījumu klāstu, tostarp cenu, drošību, kvalitāti, ilgtspēju, noturību un darba apstākļus; tā kā tai būtu arī jākoncentrējas uz partnerību veicināšanu ar tās demokrātiskajiem sabiedrotajiem;

AG. tā kā, neraugoties uz 2014. gada reformas mērķi, proti, centieniem veicināt būtisku MVU dalību publiskajā iepirkumā, to iesaiste joprojām ir ierobežota sakarā ar līgumu lielo apjomu, nesamērīgām administratīvajām prasībām, tādu pielāgotu atbalsta mehānismu trūkumu, kas ļautu tiem efektīvi konkurēt ar lielākām struktūrām, un neskaidriem līguma paziņojumiem un regulāriem maksājumu kavējumiem;

AH. tā kā iepirkuma stratēģijās var palīdzēt veidot ekonomikas vidi, kas veicina vietējo izaugsmi, palielinot kopienu labklājību, darbvietu radīšanu un ilgtermiņa finanšu stabilitāti un tādējādi pēc iespējas vairāk stiprinot MVU, tostarp jaunuzņēmumu un sociālās ekonomikas organizāciju, lomu publiskajos iepirkumos,

AI. tā kā ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 27. pantā ir noteikts vienlīdzīgu nodarbinātības iespēju princips pieejamos un iekļaujošos darba tirgos; tā kā Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu ļauj līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā iekļaut sociālos kritērijus, tostarp pasākumus, kas atbalsta iekļaujošu nodarbinātību un novērš sociālo atstumtību; tā kā ES Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam privileģēto tiesību līgumi saskaņā ar Direktīvu 2014/24/ES ir atzīti par vienu no instrumentiem piekļūstamības standartu nodrošināšanai;

AJ. tā kā *MEAT* kritēriju piemērošana, ņemot vērā produktu aprites ciklu un ietekmi uz vidi, var atbalstīt racionālus un ilgtermiņa lēmumus par publisko iepirkumu;

AK. tā kā Eiropas publiskā iepirkuma noteikumu transponēšana valsts tiesību aktos dažkārt notiek neefektīvi, radot nekonsekvenci īstenošanā, juridisko nenoteiktību un piekļuves šķēršļus ekonomikas dalībniekiem; tā kā, lai novērstu šīs īstenošanas nepilnības un nodrošinātu konsekventu piemērošanu, būtu jāizveido sīki izstrādātas pamatnostādņu sistēmas, lai palīdzētu dalībvalstīm efektīvi transponēt noteikumus;

AL. tā kā sistemātiski līgumu izpildes reģistri var uzlabot līgumslēdzēju iestāžu spēju ātri izslēgt no iepirkuma procedūrām nepiemērotus dalībniekus, tostarp dalībniekus, kas saistīti ar noziedzīgiem tīkliem un ārvalstu iejaukšanos, novērst darbaspēka ekspluatāciju un uzlabot līgumu izpildes drošumu; tā kā šo reģistru efektīva sadarbspēja un pārrobežu piekļūstamība dalībvalstīs ir būtiska, lai stiprinātu

pārredzamību, aizsargātu publiskos līdzekļus, atbalstītu iekšējo tirgu un stiprinātu kritiskās publiskās infrastruktūras un pakalpojumu drošību un integritāti,

Stratēģiskie mērķi

1. uzsver, ka Eiropas publiskajam iepirkumam arī turpmāk vajadzētu būt būtiskam pienācīgi funkcionējoša iekšējā tirgus un plašākas ekonomikas pīlāram un ka ir vajadzīga vērienīga mērķtiecīga reforma, lai atraisītu tā patieso potenciālu, veicinātu ražošanu dalībvalstīs un sekmētu noturīgas, drošas un stratēģiskas piegādes ķēdes; uzsver, ka dalībvalstīm ir saskaņoti jāīsteno pašreizējais un reformētais tiesiskais regulējums; aicina Komisiju racionalizēt un precizēt publiskā iepirkuma konkrētos mērķus, tostarp stratēģiskā iepirkuma mērķus, izveidojot mērķtiecīgāku, ekonomiski dzīvotspējīgāku, precīzāku un savstarpējas pretrunas izslēdzošu mērķu kopumu, kas ir skaidrs, izmērāms un spēj nodrošināt taustāmu ietekmi uz tirgu; tādēļ aicina uzlabot juridisko noteiktību un saskaņotību, lai līgumslēdzējām iestādēm vienkāršotu noteikumu piemērošanu, uzsverot, ka daudzas iepirkuma procedūras ir pārmērīgi laikietilpīgas, tādējādi kavējot būtiskas investīcijas; piebilst, ka publiskajam iepirkumam būtu jārada vērtība sabiedrībai, kā arī jāveicina līdzsvarota ekonomikas attīstība visā ES;

2. uzskata, ka globālo konkurenci arvien vairāk ietekmē ne tikai tirgus spēki, bet arī valsts vadītas rūpniecības stratēģijas, tostarp ārvalstu subsīdijas, jaudas pārpalikums un diskriminējoša iepirkuma prakse, kas draud vājināt Eiropas ražotāju konkurētspēju un noturību; šajā sakarībā uzsver, ka ir svarīgi stiprināt Eiropas stratēģisko noturību un ekonomisko drošību, veicinot kritiski svarīgu un topošu nozaru attīstību galvenajos sektoros; atzīst, ka ir jāstiprina vienotais tirgus un ES stratēģiskā autonomija, konkrētās stratēģiskās nozarēs dodot priekšroku Eiropas precēm un pakalpojumiem; atbalsta izpēti par to, kā publiskais iepirkums var kalpot kā mērķtiecīgs instruments, lai stimulētu pieprasījumu pēc inovatīviem un ilgtspējīgiem Eiropā ražotiem produktiem un tehnoloģijām un nostiprinātu rūpniecisko jaudu ES; turklāt atzīst, ka ES satura vai noturības kritēriji var atbalstīt ilgtermiņa piegādes drošību jutīgās jomās ar nosacījumu, ka tie tiek izstrādāti samērīgi; tomēr uzsver, ka jebkādai stratēģiskajai ievirzei arī turpmāk jābūt balstītai uz juridisko noteiktību, pārredzamību un godīgu konkurenci, nepieļaujot sadrumstalotību iekšējā tirgū, starptautisko saistību kropļošanu vai stratēģisko partneru atsvešināšanos;

3. atzinīgi vērtē Komisijas pašlaik veikto izvērtēšanu attiecībā uz ES publiskā iepirkuma tiesiskā regulējuma pārskatīšanu; uzsver, ka apspriešanās procesā būtu jāiekļauj regulējuma ietekmes izvērtējums, ievērojot brīvā tirgus principus, un ka tā galvenajam mērķim vajadzētu būt vērtības nodrošināšanai, izmantojot uz tirgu balstītus risinājumus; tādēļ aicina parādīt to iespējamo jauno

noteikumu ietekmi, kas vērsti uz to, lai veicinātu ilgtspējīga un sociāla iepirkuma mērķus un pasākumus, kuri vajadzīgi, lai nodrošinātu godīgu un efektīvu konkurenci, vienlaikus pēc iespējas lielākā mērā panākot pārmērīgu un nevajadzīgu administratīvo šķēršļu likvidēšanu un regulatīvo noteikumu racionalizēšanu; uzsver, ka, nosakot stratēģisko apsvērumu specifiku un to iekļaušanu publiskā iepirkuma procedūrās, svarīga ir elastība;

4. tādēļ aicina Komisiju pilnībā saskaņot publiskā iepirkuma reformu ar tās stratēģiskajiem mērķiem, kas vērsti uz birokrātijas un regulatīvā sloga samazināšanu, vienkāršošanu, augstu sociālo un vides standartu saglabāšanu, vērienīgas vietējās ekonomikas attīstības garantēšanu, piekļuves veicināšanu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un ES konkurētspējas un drošības palielināšanu, sociālā dempinga novēršanu un mūsu ekonomiskās un rūpnieciskās suverenitātes saglabāšanu, lai novērstu kaitīgu atkarību attiecībā uz konkrētiem būtiski svarīgiem produktiem un pakalpojumiem; iesaka neveikt pasākumus, kas varētu apdraudēt kādu no šiem principiem;

5. saistībā ar gaidāmo reformu atgādina par konsekventajiem ES politikas mērķiem, kas atspoguļoti dažādos noteikumos, piemēram, ilgtspējas, darba standartu, cilvēktiesību, inovācijas, noturības un apritīguma jomā; uzsver, ka ir jācīnās pret pārmērīgu reglamentēšanu, jānovērš iespējamu šķēršļu rašanās gaidāmajā reformā un jānosaka un jāpārvar galvenie šķēršļi ilgtspējīgam un noturīgam iepirkumam, jāgarantē piegādes drošība un jānodrošina godīga un efektīva konkurence;

6. atzīst — lai publisko iepirkumu padarītu pieejamāku mazākiem dalībniekiem, tostarp sociālās ekonomikas organizācijām, kas iesaistās publiskajā iepirkumā, un jo īpaši MVU un jaunuzņēmumiem, atjauninātajām direktīvu versijām jābūt vērstām uz to, lai samazinātu pašreizējos 476 pantus jeb 907 lappuses, un tām arī turpmāk jābūt procesuālām, precizējot, kā, nevis ko iegādāties; tomēr uzsver, ka būtu jāsaglabā pietiekama līgumslēdzēju iestāžu rīcības brīvība, lai pielāgotu publiskā iepirkuma procesus atkarībā no to konkrētajām vajadzībām, tādējādi nodrošinot efektivitāti un labāku ieguldīto līdzekļu atdevi;

7. norāda, ka starptautiskā konkurence rada spiedienu uz daudzām rūpniecības nozarēm Eiropā, izmantojot jaudas pārpalikumu un cenu dempingu, un tādēļ sagaida, ka papildus zaļo un sociālo iniciatīvu veicināšanai publiskā iepirkuma procedūrās būtu jāiekļauj arī pirmtirgi, lai stiprinātu Eiropas stratēģisko neatkarību galvenajās nozarēs, prioritāti piešķirot Eiropas pretendentiem stratēģiskās nozarēs;

8. uzsver, ka jebkāda veida pārskatīšanai vajadzētu būt vērstai uz to, lai stiprinātu turpmāko iepirkuma tiesību aktu izpildi, un tajā jārisina jautājumi saistībā ar pašreizējo noteikumu sarežģītību un jānodrošina līgumslēdzējām iestādēm juridiskā noteiktība; norāda, ka

iepirkuma noteikumos ir jāievēro nediskriminācijas princips un jānodrošina skaidrība attiecībā uz saikni ar līguma priekšmetu saskaņā ar juridiskās noteiktības principiem un pienākumiem, ko paredz PTO Nolīgums par publisko iepirkumu (*GPA*), kā arī ņemot vērā nozaru tiesību aktu skaitu;

9. norāda uz būtiskām juridiskām un administratīvām atšķirībām starp dalībvalstīm un to iepirkuma sistēmām, sākot no atšķirīgām vietējo pašvaldību autonomijas pakāpēm līdz atšķirīgām iepirkuma stratēģijām; atzīst ieguvumus, ko sniedz direktīvas formāts, kas pieļauj šādu daudzveidību, vienlaikus nodrošinot juridisko saskaņotību un valstu sistēmu savstarpēju ievērošanu; aicina Komisiju izvērtēt vispiemērotāko juridisko instrumentu, ņemot vērā gaidāmo reformu;

10. atkārtoti norāda, ka nodokļu maksātāju nauda būtu jāizlieto ar vislielāko piesardzību un pārredzamību tā, lai tā sniegtu labumu iedzīvotājiem, un, ja tas ir ekonomiski iespējams, ar to būtu jāatbalsta ilgtspējīga izaugsme; uzskata, ka, pārskatot direktīvas, būtu jātiecas sasniegt 2014. gadā izvirzītos mērķus un pielāgoties jaunām problēmām, ar kurām Eiropai jāsaskaras; tādēļ uzskata, ka gaidāmās reformas kontekstā joprojām ir spēkā trīs pamatprincipi — izmaksu lietderība visā aprites ciklā, godīga konkurence un korupcijas apkarošanas pasākumi — un tos nedrīkstētu apdraudēt;

11. šajā sakarībā atzīst — lai gan publiskais iepirkums var būt noderīgs instruments tādu stratēģisko mērķu sasniegšanai kā inovācija un ilgtspēja vai atbalsts stratēģiskām nozarēm Eiropā, kas ir būtiski rūpniecības izlaides drošībai un ekonomikas stabilitātei, tas ir dzinējspēks tādu uzdevumu izpildei, kuru primārā funkcija ir panākt labāku publisko nodokļu līdzekļu atdevi un tādējādi nodrošināt preču un pakalpojumu pārredzamu iepirkumu;

12. mudina Komisiju, ņemot vērā ekonomikas lejupslīdi un pieaugošo valsts parādu, rūpīgi izvērtēt visas juridiskās izmaiņas, kas varētu radīt vēl lielākus ierobežojumus līgumslēdzēju iestāžu pirktspējai un ierobežot pieejamos pārdevējus, jo šādi ierobežojumi galu galā varētu apdraudēt iedzīvotāju piekļuvi augstas kvalitātes sabiedriskajiem pakalpojumiem un infrastruktūrai; uzsver, ka ir pienācīgi jāņem vērā nepieciešamība pēc skaidriem noteikumiem attiecībā uz attieksmi pret trešo valstu produktiem un ekonomikas dalībniekiem; tomēr brīdina, ka nedrīkstētu pieļaut iepirkuma izmantošanu protekcionistiskiem mērķiem; šajā ziņā uzsver, ka Eiropas preferencei būtu jāatbilst ES saistībām PTO;

13. uzsver, ka atbalsta pasākumiem nevajadzētu kropļot vienlīdzīgus konkurences apstākļus; atkārtoti uzsver, ka ir svarīgi, lai Eiropas publiskā iepirkuma procesi arī turpmāk būtu pēc iespējas atklāti, un uzstāj, ka tiem arī turpmāk jābūt tehnoloģiski neitrāliem un balstītiem uz konkurenci; uzsver, ka, novērtējot tehnoloģijas, ko

atbalsta ar publiskajām investīcijām, par pamatprincipu jānosaka komerciālā dzīvotspēja ilgtermiņā;

Galvenās problēmas

14. atzīst, ka starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības publiskā iepirkuma noteikumu īstenošanā un izpildē, kas kavē iesniegt pārrobežu piedāvājumus un piedalīties mazākiem uzņēmumiem un sociālās ekonomikas uzņēmumiem, radot nevienlīdzīgus konkurences apstākļus; norāda uz zaļā publiskā iepirkuma dažādo īstenošanas līmeni dalībvalstīs, proti, tikai viena trešdaļa dalībvalstu ievieš saistošus pienākumus, bet pārējās izvēlas brīvprātīgas pieejas;

15. ņem vērā, ka saistībā ar preču un pakalpojumu iepirkšanu un atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām struktūrām (jo īpaši reģionālās un vietējās pašpārvaldes aizsardzību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 2. punktu) vietējām pašvaldībām ir rīcības brīvība noteikt, kā apmierināt iepirkuma vajadzības; atgādina, ka tās var izvēlēties iekšēju preču piegādi, sadarbību ar citām publiskajām struktūrām vai iesaistīšanos tirgū, izmantojot iepirkuma procedūras; uzskata, ka vienmēr būtu jāgarantē un jārespektē publisko iestāžu brīvība un autonomija;

16. pauž nožēlu par to, ka konkurence publiskā iepirkuma jomā pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami samazinājusies, kā norādīts Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā, kā rezultātā ir palielinājies tādu procedūru skaits, kurās ir viens piedāvājums vai piedāvājumu nav vispār; turklāt pauž nožēlu par to, ka tajā pašā ziņojumā konstatēts, ka līgumslēdzējas iestādes ļoti ierobežotā mērā īsteno stratēģisku iepirkumu un ka to procedūru īpatsvars, kurās izmanto citus piešķiršanas kritērijus, nevis cenu, ir ļoti neliels; atzīst, ka stratēģiska publiskā iepirkuma izmantošana joprojām ir ierobežota sakarā ar to, ka trūkst juridiskās noteiktības līgumslēdzējām iestādēm paredzētās prasības par “saikni ar līguma priekšmetu” interpretācijā un no tā izrietošajām bailēm no tiesvedības;

17. konstatē, ka iepirkuma procedūras ir kļuvušas arvien sarežģītākas un apgrūtinošākas, radot nevajadzīgus administratīvus šķēršļus, kas dažādus piegādātājus, tostarp pārrobežu piegādātājus, attur no dalības, kā arī ierobežo konkurenci un izraisa kavēšanos būtisku publisko projektu īstenošanā; uzsver, ka šie jautājumi skar arī publiskās līgumslēdzējas iestādes, jo īpaši mazākas vietējās un reģionālās pašvaldības; brīdina, ka ERP īpašajā ziņojumā norādīts, ka administratīvo procedūru ilgums kopš 2021. gada ir palielinājies; turklāt norāda, ka sadarbspējīgas digitālās infrastruktūras trūkums iepirkuma platformām joprojām ir šķērslis uzņēmumiem, jo īpaši MVU, un tas veicina neefektivitāti un izmaksu pieaugumu;

18. pauž bažas par to, ka iepirkuma pārredzamība un izpilde joprojām ir nepietiekama, par ko liecina pastāvīgi zemais publicitātes līmenis

attiecībā uz līgumu piešķiršanu, ierobežota piekļuve iepirkuma datiem un pastāvīgais ļaunprātīgas izmantošanas, krāpšanas un korupcijas risks; atgādina, ka favorītisms, neskaidri vai neobjektīvi atlases kritēriji un nepietiekami izpildes un sankciju pārraudzības mehānismi mazina uzticēšanos publiskā iepirkuma līgumiem un taisnīgumu; uzsver nepieciešamību noteikt publicēšanas pienākumus un labāk pamatot visas līgumu piešķiršanas pēc sarunu procedūras bez konkursa iepriekšējas izsludināšanas, lai nodrošinātu minimālo konkurences, izsekojamības un kontroles līmeni, novēršot juridisku atkāpju ļaunprātīgu izmantošanu; mudina Komisiju izmantot modernus digitālos rīkus un platformas, lai vairotu pārredzamību un atbildību publiskā iepirkuma procesos un atturētu no korupcijas prakses;

19. atzīmē, ka patlaban publiskā sektora līgumslēdzējām iestādēm jau ir iespēja brīvprātīgi un pēc pašu lēmuma apsvērt tādus faktorus kā inovācija, noturība, ilgtspēja un sociālie apsvērumi, izmantojot piešķiršanas, tehnisko specifikāciju vai līguma izpildes klauzulas, kā tas nepārprotami ir atļauts ar 2014. gada direktīvām; norāda, ka dažos gadījumos publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības joprojām tiek piešķirtas, galvenokārt pamatojoties uz zemākās cenas kritēriju, cita starpā sakarā ar to, ka nav pietiekamas apmācības, finanšu resursu un cilvēkresursu, tāpēc iepirkuma iestādēm ir ierobežotas iespējas ņemt vērā papildu faktorus, piemēram, inovāciju un kvalitātes un cenas attiecību, un tādēļ rodas neoptimāli ilgtermiņa rezultāti, kuri neatbilst pilsoņu interesēm; uzsver, ka zemākās cenas kritērija piemērošana ierobežo līgumslēdzēju iestāžu spēju ņemt vērā darbības izmaksas un piemērot aprites cikla izmaksas;

20. uzsver, ka iepirkuma procesu sarežģītība, pārmērīgie kvalifikācijas kritēriji un pieaugošais birokrātiskais slogs nesamērīgi ietekmē MVU, vietējos uzņēmumus un valsts darbuzņēmējus, atturot tos no dalības un tādējādi samazinot piedāvājumu daudzveidību, un apdraudot ilgtspējīgu un inovatīvu iepirkumu; atzīmē, ka MVU joprojām saskaras ar sarežģījumiem publiskajā iepirkumā, neraugoties uz to, ka ir izveidoti attiecīgi mehānismi gan valstu, gan Eiropas līmenī, un ka tam jo īpaši par iemeslu ir regulāra maksājumu kavēšanās dažās dalībvalstīs, valsts un Eiropas paziņojumu par līgumu neskaidrība un nepieejamība, kā arī nepārredzamas kandidātu atlases procedūras, kas veicina iespaidu, ka procesi ir nepārredzami;

21. atgādina, ka Eiropas Darba iestādes 2023. gada stratēģiskās analīzes ziņojumā par būvniecības nozari un Komisijas ziņojumā par to, kā tiek piemērota un īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 28. jūnija Direktīva (ES) 2018/957, ar ko groza Direktīvu 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (COM(2024)0320) ir noteikts, ka garas un sarežģītas apakšuzņēmēju ķēdes darba tiesību aizsardzības iestādēm var radīt vairākas problēmas, ja tās tiek izmantotas, lai izvairītos no juridiskajiem pienākumiem, un var radīt neskaidru pārskatatbildību

un grūtības nodrošināt publiskā iepirkuma līgumu un darba pienākumu ievērošanu; šajā saistībā norāda, ka direktīva nenodrošina līgumslēdzējām iestādēm pietiekami daudz instrumentu, ar ko iedarbīgi risināt jautājumus saistībā ar publisko līgumu nepildīšanu, un dažos gadījumos pat apgrūtina iestādes, kuras vēlas proaktīvi rīkoties;

Uzlabojamās jomas

22. norāda, ka pašlaik ir liels pieprasījums atjaunināt publiskā iepirkuma robežvērtības, ņemot vērā ievērojamo inflācijas un būvniecības izmaksu pieaugumu ES; aicina Komisiju izvērtēt iespējas atbalstīt robežvērtību paaugstināšanu starptautiskā līmenī un ieviest mehānismu, ņemot vērā inflācijas līmeni; uzsver, ka robežvērtību palielināšana vairo līgumslēdzēju iestāžu neatkarību un dod tām vairāk iespēju līgumslēgšanas tiesības piešķirt, pamatojoties uz vietējām vajadzībām; norāda, ka pārmērīgi sarežģītas procedūras, kurām raksturīga augsta tehniskā un juridiskā sarežģītība, kā arī administratīvās prasības, kas dažkārt ir nesamērīgas attiecībā pret līguma vērtību, ir viena no galvenajām problēmām publiskā iepirkuma jomā, un tāpēc Komisijas centieniem nebūtu jāaprobežojas tikai ar robežvērtību apspriešanu;

23. norāda, ka sešas dažādas iepirkuma procedūras sniedz elastību, tomēr dažas no tām tiek reti izmantotas (piemēram, inovācijas partnerības), jo ir sarežģītas un tajās ir daudz birokrātisku šķēršļu; uzskata, ka līgumslēdzēju iestāžu datu ziņošanas pienākumu racionalizēšana un saskaņošana valstu un ES līmenī, kā arī pamatdatu sadarbspējas prasības var sniegt pievienoto vērtību; uzskata, ka ir būtiski, lai Komisija un dalībvalstis vispusīgā un strukturētā veidā sistemātiski analizētu iepirkuma datus, cenšoties noskaidrot un novērst cēloņus, kuru dēļ mazinās konkurence un iepirkuma procesu efektivitāte;

24. atbalsta skaidrāku nošķirumu starp līgumslēdzējām iestādēm un publiskajiem uzņēmumiem; uzsver, ka vienmēr ir jāgarantē un jārespektē publisko iestāžu brīvība un autonomija; uzsver, ka 2014. gada reformas kontekstā nepārprotami ir atzītas publisko iestāžu tiesības savus pakalpojumus sniegt un organizēt neatkarīgi, izmantojot savas struktūras, uzņēmumus vai publiskā sektora uzņēmumus; uzsver, ka tieša pakalpojumu sniegšana, ko veic publiskās vai vietējās iestādes, pakalpojumu sniegšana uz vietas un publiskā sektora uzņēmumu sadarbība ir pieejamas iespējas un tās būtu jāsaglabā;

25. uzsver, ka publiskā sektora uzņēmumiem paredzētie iepirkuma noteikumi būtu labāk jāpielāgo komercpraksei un ar tiem būtu jānodrošina maksimāla elastība, lai nepieļautu liekus ierobežojumus, izmaksu inflāciju un kavēšanos kritiski svarīgās nozarēs, tādās kā enerģētika un komunālie pakalpojumi; uzskata, ka Komisijai šis jautājums būtu jāanalizē gaidāmajā ietekmes novērtējumā;

26. ar bažām atgādina, ka ievērojams skaits ekonomikas dalībnieku ir piedzīvojuši izslēgšanu no publiskā iepirkuma procedūrām, jo viņu piedāvājumos ir konstatētas maznozīmīgas formālas neatbilstības, pat nedodot viņiem iespēju šādus trūkumus novērst, un šādi gadījumi ir bijuši gan atklāta konkursa, gan sarunu procedūrās; vērš uzmanību uz to, ka šāda prakse kaitē gan ekonomikas dalībniekiem, kas varētu būt ieguldījuši daudz laika un resursu sava piedāvājuma sagatavošanā, gan līgumslēdzējām iestādēm, kurām ar tīri formālu pamatojumu, iespējams, nāktos izslēgt *MEAT* kritērijus; uzsver, ka šāda stingri formāla pieeja vājina efektivitāti, lietderību un konkurētspēju publiskā iepirkuma procedūrās; tāpēc prasa iedibināt vispārēju principu, kas ļauj koriģēt vai precizēt maznozīmīgas neatbilstības bez nepieciešamības atcelt konkursa procedūru, ja vien tāpēc nav būtiski jāmaina viss piedāvājums, un uzstāj, ka šādam principam būtu jākļūst par normu, nevis izņēmumu; uzsver, ka ir svarīgi publiskā iepirkuma procedūrās ieviest lielāku elastību, vienlaikus nodrošinot juridisko noteiktību līgumslēdzējām iestādēm, tostarp mazām un vidējām līgumslēdzējām iestādēm;

27. atbalsta godīgu konkurenci starp pretendentiem, kas tiek nodrošināta, pārliecinoties, ka iepirkuma kritēriji tiek izstrādāti, ņemot vērā jaunus tirgus dalībniekus, jaunuzņēmumus, MVU un novatoriskus uzņēmumus, un tādējādi veicinot tirgū daudzveidību un cenu konkurenci;

Eiropas publiskā iepirkuma digitālā pārveide

28. pauž stingru pārliecību, ka digitalizācijai arī turpmāk vajadzētu būt būtiskam elementam, kas palīdzētu samazināt izmaksas un racionalizēt publisko iepirkumu līgumslēdzējiem un pretendentiem, jo īpaši ļoti maziem uzņēmumiem un MVU; tomēr ierosina — lai pilnībā izmantotu digitālo rīku potenciālu, Komisijai un dalībvalstīm ir jāpārdomā, kā ar turpmākajiem iepirkuma tiesību aktiem drošā veidā veicināt un nodrošināt digitalizāciju, nevis tikai digitalizēt pašreizējos laikietilpīgos analogos procesus; vērš uzmanību uz to, ka ir svarīgi, lai publiskā iepirkuma platformās būtu arī atjauninātas, skaidras un konkrētas pamatnostādnes un norādījumi, kas nodrošinātu, ka visi lietotāji neatkarīgi no pieredzes līmeņa var efektīvi orientēties šajās platformās un tās pienācīgi izmantot; uzsver, ka ir jāpalielina līgumslēdzējām iestādēm paredzētais atbalsts un apmācība par digitālo rīku izmantošanu;

29. prasa Komisijai ES publiskā iepirkuma tiesisko regulējumu pārskatīt ar primāri digitalizācijā balstītu pieeju; iesaka īpašu uzmanību pievērst konkrētu procesu automatizācijai un to sadarbspējas nodrošināšanai, piemēram, no novecojušas uz paziņojumiem balstītas sistēmas pārejot uz sistēmu, kas balstīta uz darījumiem, samazinot elektronisko veidlapu skaitu un integrējot Eiropas vienoto iepirkuma dokumentu un *eCertis* plašākās administratīvajās un uzņēmējdarbības sistēmās; uzskata, ka šī pārkārtošanās pastiprinās iespēju iepirkuma procesā veikt publisku kontroli, jo īpaši ņemot vērā

potenciālu, ko sniedz revolucionāras tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts; uzskata, ka šī pārkārtošanās uz automatizētām, uz darījumiem balstītām sistēmām palielinātu reāllaika datu tveršanu, racionalizētu iepirkuma procesus un ļautu uzlabot datu izmantošanu, kas būtu īpaši noderīgi MVU;

30. uzsver, ka ir būtiski izveidot ES mēroga iepirkuma datu arhitektūru ar uzticamu un strukturētu datu vākšanu, lai veicinātu labāku informācijas ieguvi un uzlabotu iepirkuma rezultātus visās dalībvalstīs; turklāt uzsver, ka ir būtiski veicināt publisko datubāžu sadarbspēju, lai dalībnieki varētu ātrāk pārbaudīt prasību precizitāti un lai nevajadzētu pieprasīt informāciju, kas dažādās datubāzēs jau ir pieejama; šajā sakarībā atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu par Eiropas publiskā iepirkuma datu telpu (*PPDS*); uzskata, ka ar šo iniciatīvu, apvienojot Eiropas un dalībvalstu apkopotos iepirkuma datus, var uzlabot pārredzamību un atbalstīt līdzekļu ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu, kā arī radīt MVU vairāk iespēju piedalīties iepirkumā un panākt, ka lietderīgāk tiek tērēti publiskā sektora līdzekļi; prasa Komisijai izpētīt iespējas ieviest publiskā iepirkuma digitālo pasi, īpašu uzmanību pievēršot MVU, lai to izmantotu kā instrumentu, ar ko veicināt MVU dalību publiskajā iepirkumā; uzsver nepieciešamību efektīvāk izmantot pašreizējos instrumentus, piemēram, *eForms*, *eTender*, *eCertis* un *PPDS*, lai pārietu no analogajiem procesiem uz pilnībā digitālām sistēmām nolūkā pieņemt pārdomātākus lēmumus par iepirkumu;

31. norāda, ka ar Eiropas vienotā iepirkuma procedūras dokumenta (*ESPD*) ieviešanu nav pilnībā izdevies sasniegt tā mērķi, proti, vienkāršot un atvieglot uzņēmumu dalību publiskā iepirkuma procesos, sakarā ar pastāvošajām darbības grūtībām, kas turpina sarežģīt uzņēmumu, jo īpaši ļoti mazu uzņēmumu un MVU, piekļuvi iepirkuma procedūrām; aicina Komisiju racionalizēt un precizēt standarta iepirkuma dokumentāciju, tostarp *ESPD*; mudina Komisiju un dalībvalstis izpētīt, kā iepirkuma sistēmas var mijiedarboties ar citām labi funkcionējošām administratīvajām sistēmām un datubāzēm valsts un ES līmenī, lai uzlabotu ES iekšējo tirgu;

32. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka visos attiecīgajos ES publiskā iepirkuma tiesību aktos attiecīgā gadījumā tiek īstenoti vienoti kiberdrošības standarti, kas saskaņoti ar Kibernoturības aktu[1]

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/2847 (2024. gada 23. oktobris) par horizontālajām kiberdrošības prasībām attiecībā uz produktiem ar digitāliem elementiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 168/2013 un (ES) 2019/1020 un Direktīvu (ES) 2020/1828 (Kibernoturības akts) (OV L, 2024/2847, 20.11.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

un TID 2 direktīvu[1], kā arī nodrošināt, ka visos iepirkuma procesa posmos tiek ievēroti ES datu aizsardzības noteikumi;

33. prasa saskaņot elektroniskās identifikācijas un autentifikācijas procesus visās dalībvalstīs, lai panāktu drošu, efektīvu un uzticamu digitāla publiskā iepirkuma procesu visā ES;

34. pauž pārliecību, ka Komisijai dialogā ar ieinteresētajām personām un sociālajiem partneriem būtu jāizvērtē, kuras procedūras sniedz nelielu pievienoto vērtību attiecībā pret to izmaksām, administratīvo slogu vai ieguldījumu kvalitātes nodrošināšanā un pēc tam tās vai nu jāuzlabo, jāautomatizē, vai arī pilnībā jālikvidē;

35. vērš uzmanību uz iepirkuma modeļa *GovTech* sekmīgu pieņemšanu tādās valstīs kā Polija, Lietuva un Dānija, kā arī uz to, ka Komisija modeli ir atzinusi par svarīgu instrumentu ES Digitālajā kompasā 2030. gadam izklāstīto mērķu sasniegšanā; uzskata, ka sekmīgas valstu pieredzes izmantošana un Eiropas *GovTech* tirgus attīstības veicināšana sniedz iespēju publiskajam sektoram ātri un efektīvi piekļūt īpaši pielāgotiem digitālajiem risinājumiem, vienlaikus atbalstot arī digitāli orientētu publiskā iepirkuma reformu; uzsver, ka *GovTech* izmantošana pirmskomercializācijas iepirkumā līdz šim ir ļāvusi pašvaldībām ar mazākiem finanšu resursiem veidot daudzpartneru konsorcijus, kas ir modelis, kuru var paplašināt attiecībā uz lielākiem valsts projektiem; tomēr norāda, ka pastāv dažas problēmas, kas apdraud *GovTech* efektīvu izmantošanu, un uzskata, ka šis jautājums turpmāk būtu jārisina;

Konkrēti ieteikumi Eiropas publiskā iepirkuma uzlabošanai

36. aicina pārskatīt ES publiskā iepirkuma regulējumu, lai palielinātu Eiropas konkurētspēju, veicinātu ilgtspējīgāku ekonomiku, veidotu noturību, nodrošinātu juridisko noteiktību, vienlaikus digitalizējot procedūras, samazinot un vienkāršojot gan līgumslēdzējām iestādēm, gan pretendentiem paredzētos noteikumus un nodrošinot piegādes drošību attiecībā uz konkrētām būtiski svarīgām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem, veicinot kvalitatīvas darbvietas un sniedzot pakalpojumus iedzīvotājiem, cita starpā ievērojot darba koplīgumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi; uzsver, ka Komisijai būtu jāierosina saskaņošana, kur tā var sniegt iespējami vislielāko pievienoto vērtību, piemēram, attiecībā uz digitālā iepirkuma rīkiem un iepirkuma procedūru un struktūru standartizāciju kopīgam iepirkumam gan valsts, gan pārrobežu līmenī; šajā sakarībā mudina izmantot digitālā iepirkuma rīkus, lai

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

atvieglotu pārrobežu dalību, un aicina veicināt pārrobežu publisko iepirkumu vienotajā tirgū, jo īpaši pierobežas reģionos; uzsver, ka mērķim nevajadzētu būt saskaņošanai pašai par sevi, bet gan juridiskās noteiktības, efektivitātes un paredzamības uzlabošanai, kā arī pārmērīga administratīvā sloga samazināšanai līgumslēdzējām iestādēm un pretendentiem, vienlaikus palielinot elastību, izvēles brīvību un autonomiju līgumslēdzējām iestādēm, lai nodrošinātu nodokļu maksātāju naudas piesardzīgu izmantošanu;

37. uzsver, ka ir jāapmāca līgumslēdzējas iestādes, cita starpā sniedzot skaidrojumu par noteikumiem un pienācīgi precizējot ar cenu nesaistītu kritēriju izmantošanu, tostarp *MEAT* kritēriju juridisko pamatu, un ka ir jānodrošina Direktīvas 2014/24/ES 18. panta 2. punkta piemērošana, lai līgumslēdzējām iestādēm sniegtu juridisko noteiktību un tādējādi tās tos izmantotu ar lielāku pārliecību, vienlaikus saglabājot pienācīgas uzraudzības un datu piekļuves iespējas; mudina Komisiju vēl vairāk stiprināt iepirkuma amatpersonu profesionalizāciju un apmācību un ierosina Komisijai palielināt finansējumu līgumslēdzēju iestāžu turpmākai apmācībai, lai efektīvi īstenotu ES publiskā iepirkuma regulējumu;

38. norāda, ka publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana, tikai pamatojoties uz zemāko cenu, varētu veicināt negodīgu konkurenci un ka tas varētu notikt uz kvalitātes, ilgtspējas un sociālo standartu rēķina; uzstāj, ka jo īpaši attiecībā uz intelektuālajiem pakalpojumiem līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai vajadzētu būt vairāk balstītai uz labāko cenas un kvalitātes attiecību, izmantojot *MEAT* kritērijus, proti, piedāvājumi būtu jāvērtē ne tikai pēc cenas, bet arī pēc tādiem faktoriem kā kvalitāte, reģionālā ietekme vai sarežģītu pamatpakalpojumu sniegšanas nepārtrauktība; piebilst, ka kopējā vērtējumā un galīgajā lēmumā par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu liela nozīme būtu jāpiešķir ar cenu nesaistītiem apsvērumiem, jo īpaši attiecībā uz inženiertehniskajiem pakalpojumiem, kas ir būtiski, lai ilgtermiņā nodrošinātu kvalitatīvus un rentablus projektus, vienlaikus aizsargājot inovāciju un atturot no nepamatoti lētu piedāvājumu iesniegšanas;

39. iesaka Komisijai ierosināt konkrētus pasākumus, lai apkarotu korupciju un palielinātu pārredzamību tādu sarunu procedūru izmantošanā, kurās netiek iepriekš publicēts paziņojums par līgumu, jo īpaši stiprinot brīvprātīgas *ex ante* pārskatāmības paziņojumu; prasa publicēt šos paziņojumus *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un attiecīgās līgumslēdzējas iestādes tīmekļa vietnē vai citā publiskā platformā atkarībā no iepirkuma vērtības; uzsver, ka šajos paziņojumos ir jāiekļauj pamatojums sarunu procedūras izmantošanai, kurā izklāstīti konkrētie iemesli atkāpei no standarta iepirkuma metodēm, neradot nevajadzīgu administratīvo slogu līgumslēdzējām iestādēm;

40. aicina pārskatīt iepirkuma procesos izmantojamos izslēgšanas kritērijus, lai ar tiem varētu labāk novērst konkrētus nozaru riskus,

kas saistīti ar krāpšanu, korupciju un noziedznieku iefiltrēšanos; uzsver, ka dažādās nozarēs ir vajadzīgi atsevišķi īpaši pielāgoti izslēgšanas kritēriji, kas atspoguļo to īpašo neaizsargātību; paužpārliecību, ka līgumslēdzējām iestādēm jābūt pilnvarotām pielāgot iepirkuma procedūras, lai apkarotu un novērstu noziedzīgas darbības; uzsver — lai veicinātu lielāku efektivitāti un vienkāršošanu, noteikumi par izslēgšanas iemesliem būtu jāracionalizē, izveidojot izsmeļošu sarakstu un skaidri nošķirot obligātos izslēgšanas iemeslus, kas paredzēti sabiedrības interešu aizsardzībai, un fakultatīvus izslēgšanas iemeslus, kuru mērķis ir aizsargāt līgumslēdzēju iestāžu vai līgumslēdzēju intereses; piebilst, ka ikviens ekonomikas dalībnieks, kas nepilda savus pienākumus, kuri paredzēti piemērojamajos darba un vides tiesību aktos saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 18. panta 2. punktu, būtu faktiski jāizslēdz no attiecīgā publiskā iepirkuma procesa;

41. mudina pastiprināt pārrobežu sadarbību publiskā iepirkuma jomā, ja tā sniedz nepārprotamus ieguvumus, piemēram, liela mēroga projektiem, lai uzlabotu efektivitāti un kohēziju ES iekšējā tirgū; atbalsta sadarbspējīgu digitālo infrastruktūru, kas ļauj netraucēti kopīgot iepirkuma datus un procedūras starp dalībvalstīm, tādējādi samazinot šķēršļus un uzlabojot tirgus kohēziju, kas nāktu par labu visu lielumu piegādātājiem visā ES;

42. aicina pilnībā izmantot visas elastības iespējas, kas saskaņā ar Nolīgumu par valsts iepirkumu ir pieejamas ES publiskā iepirkuma tiesību aktos, vismaz attiecībā uz līgumu slēgšanu centrālās pārvaldes iestāžu padotībā, lai panāktu būtisku iepirkuma procedūru vienkāršošanu; vērš uzmanību uz to, ka Nolīgums par valsts iepirkumu piedāvā ievērojami lielāku elastību un racionālākus procesuālos risinājumus iepirkuma procesu izvēles un plānošanas ziņā; aicina Komisiju izvērtēt iespēju atļaut mazām līgumslēdzējām iestādēm izmantot vienkāršotas procedūras, izmantojot Direktīvā 2014/25/ES un Direktīvā 2014/23/ES paredzēto elastību, lai ņemtu vērā to ierobežotos resursus un speciālās zināšanas un samazinātu nevajadzīgu administratīvo slogu, tādējādi ļaujot tām efektīvāk pildīt savus uzdevumus;

43. uzsver, ka dažādi nozaru publiskā iepirkuma noteikumi ir sadrumstaloti un tie var būt grūti īstenojami gan uzņēmumiem, gan vietējām pašvaldībām;

44. aicina Komisiju pārskatīt un novērtēt nozaru iepirkuma noteikumus un tos racionalizēt, lai samazinātu nevajadzīgu slogu līgumslēdzējām iestādēm, vienlaikus nodrošinot pārredzamību, efektivitāti, juridisko noteiktību un elastību; prasa nodrošināt, lai nozaru tiesību akti joprojām būtu saskaņoti ar vispārējo publiskā iepirkuma tiesisko regulējumu un attiektos tikai uz tehniskajām specifikācijām;

45. prasa izveidot vienotas nesaistošas pamatnostādnes, standartizētus uzraudzības un ziņošanas mehānismus, procesuālās garantijas, neatkarīgas pārraudzības struktūras, kurām ir pietiekamas pilnvaras un efektīvi izpildes un atbilstības instrumenti, lai veicinātu juridisko noteiktību, godīgu konkurenci un konsekvenci visā publiskā iepirkuma jomā ES, neierobežojot līgumslēdzēju iestāžu rīcības brīvību; uzsver, ka ir jāpalīdz līgumslēdzējām iestādēm, jo īpaši tām, kurām ir ierobežoti administratīvie un saimnieciskie resursi, panākt izpildi un nodrošināt, ka darbuzņēmēji ievēro līgumsaistības, par kurām panākta vienošanās; uzsver proporcionalitātes principa nozīmi, proti, līgumslēdzējas iestādes pieņemtie lēmumi, kā arī piedāvājumā noteiktās prasības un nosacījumi ir jāsaskaņo ar iepirkuma līguma būtību un tvērumu; mudina Komisiju precizēt šo jēdzienu, lai stimulētu tādu kritēriju izmantošanu, kas nav balstīti tikai uz cenu;

46. norāda, ka publiskā iepirkuma tirgus integrācijas palielināšanai ir izšķiroša nozīme, lai sasniegtu ES stratēģiskos mērķus, ar nosacījumu, ka tādējādi tiek pilnībā ievērota dalībvalstu kompetence noteikt savas stratēģiskās prioritātes; uzsver, ka visos centienos standartizēt iepirkuma procedūras ir jāievēro subsidiaritātes princips un jāsaglabā valstu elastīgums;

47. uzsver, ka būtu jāatbalsta MVU centieni izpētīt citu dalībvalstu tirgus; aicina apmaināties ar paraugpraksi visā ES un vienkāršot pārrobežu iepirkuma procedūras; aicina dalībvalstis veicināt uzņēmumu līdzdalību pārrobežu publiskajā iepirkumā, neizmantojot valodas kritēriju piedāvājumu noraidīšanai konkursa procedūrās;

48. aicina Komisiju pēc iespējas racionalizēt administratīvos procesus, lai atvieglotu slogu, precizētu atlases kritērijus efektīvam iepirkumam un palielinātu administratīvās spējas; uzskata, ka standartizēti kritēriji padara līgumus pieejamākus un pievilcīgākus MVU un tas ir būtiski, lai veicinātu plašāku līdzdalību un veicinātu inovāciju šajā nozarē; tādēļ stingri iesaka pieņemt standartizētus kritērijus nesaistošu Komisijas pamatnostādņu veidā;

49. iesaka ieviest pastiprinātus mehānismus publiskā iepirkuma pārredzamībai un uzraudzībai, iepirkuma procesā integrējot progresīvu datu analīzi un MI tehnoloģijas, lai reāllaikā atklātu iespējamu neatbilstību, pārkāpumus, krāpšanu, valsts drošības riskus un korupciju; šajā sakarībā mudina Komisiju atbalstīt tādas uz datiem balstītas riska analīzes platformas izstrādi *PPDS* ietvaros, kas savienota ar piegādātāju reģistriem un ES un valstu izslēgšanas datubāzēm, cita starpā integrējot iepirkuma, uzņēmumu un sankciju datus, lai varētu proaktīvi atklāt krāpšanu un veikt integritātes uzraudzību;

50. uzskata, ka tāda ES mēroga mehānisma ieviešana, kas līgumslēdzējām iestādēm nodrošina pārrobežu informācijas apmaiņu par ekonomikas dalībniekiem, kuri ir izslēgti no iepirkuma tirgiem,

un to izslēgšanas ilgumu saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 57. pantu, atvieglotu izpildi, vienkāršotu procedūras, aizsargātu publiskos līdzekļus, nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū un stiprinātu kritiskās publiskās infrastruktūras un pakalpojumu drošību un integritāti; norāda, ka pārrobežu informācijas apmaiņa par kādu konkrētu tirgotāju, kas tiek izslēgts vienā dalībvalstī, nav priekšnoteikums attiecīgā tirgotāja izslēgšanai citā dalībvalstī;

51. mudina Komisiju izpētīt iespēju izveidot ES mēroga interešu deklarāciju reģistru publiskā iepirkuma jomā, ņemot vērā līgumu vērtību, kas ļautu identificēt personīgas vai profesionālas saiknes starp līgumslēdzējām iestādēm un izraudzītajiem pretendentiem, lai novērstu interešu konflikta situācijas, kas varētu ietekmēt procesa integritāti, un nodrošinātu stabilus trauksmes celšanas mehānismus;

52. uzskata, ka ir jāturpina publiskā iepirkuma prakses vienkāršošana un standartizēšana; atbalsta to, lai attiecīgā gadījumā visās dalībvalstīs tiktu ieviestas standarta līgumu sadaļu veidnes nolūkā palielināt vienveidību iepirkuma procedūrās, samazināt administratīvos slogus un nodrošināt juridisko skaidrību līgumslēdzējām iestādēm un ekonomikas dalībniekiem, vienlaikus saglabājot elastību tirgus virzītiem risinājumiem; turklāt norāda, ka standarta līguma sadaļu veidņu ieviešana visās dalībvalstīs arī atvieglotu līgumu datu integrāciju digitālajās platformās, nodrošinot vieglākas izsekošanas un salīdzināšanas iespējas; uzskata, ka šāda standartizācija ievērojami veicina administratīvo efektivitāti un darījumu izmaksu samazināšanu, jo tā ļauj līgumslēdzējām iestādēm racionalizēt iepirkuma procedūras dokumentu sagatavošanu, savukārt ekonomikas dalībniekiem — atkārtoti izmantot iepriekšējo piedāvājumu elementus, jo īpaši, ja tie piedalās vairākās iepirkuma procedūrās; norāda uz standarta modeļu izmantošanu, kuriem būtu jānodrošina kodolīgāki un konsekventāki konkursa dokumenti;

53. atzinīgi vērtē to, ka Komisija par prioritāti ir noteikusi juridiski noteikto ziņošanas prasību sloga samazināšanu uzņēmumiem par 25 % un MVU — par 35 %; aicina šo prioritāti īstenot visās nozarēs un, pamatojoties uz to, novērtēt gaidāmo publiskā iepirkuma pārskatīšanu;

54. aicina Komisiju, dalībvalstis un līgumslēdzējas iestādes pilnībā izmantot pieejamos instrumentus, piemēram, ES tirdzniecības aizsardzības instrumentu kopumu, lai novērstu tādu negodīgu konkurenci no trešo valstu puses, kas diskriminē ES valstis attiecībā uz to dalību minēto trešo valstu publiskā iepirkuma procesos, un piemērot stingru savstarpības principu, efektīvi izmantojot ES Starptautiskā iepirkuma aktu, jo īpaši attiecībā uz piekļuvi ES publiskā iepirkuma tirgus stratēģiskajām nozarēm; atgādina, ka ES var ierobežot piekļuvi saviem publiskā iepirkuma tirgiem, reaģējot uz starptautisko tirdzniecības noteikumu pārkāpumiem, tostarp muitas nodokļu palielināšanu, kas neatbilst PTO noteikumiem; turklāt aicina

apņēmīgi rīkoties, izmantojot Ārvalstu subsīdiju regulu[1]; turklāt uzsver iespējas, ko sniedz Regula (ES) 2023/2675[2] par ES un tās dalībvalstu aizsardzību pret trešo valstu īstenotu ekonomisko piespiešanu; uzsver, ka procedūras, kas jāievēro pirms līdzsvara atjaunošanas pasākumu īstenošanas, ir pārāk lēnas; aicina Komisiju un Padomi atļaut procedūras, kas nodrošinātu ātrākas reaģēšanas iespējas; atgādina, ka Tiesas judikatūrā (lietā C-652/22) ir skaidri noteikts, ka trešās valstis, kas nav *GPA* dalībnieces vai nav noslēgušas starptautisku nolīgumu ar ES, kurš garantē vienlīdzīgu un savstarpēju piekļuvi publiskajam iepirkumam, nevar pieprasīt vienlīdzīgu attieksmi publiskā iepirkuma jomā;

55. atgādina, ka būtu jāievēro SDO Konvencijā Nr. 94 par darba klauzulām paredzētie nosacījumi, un uzskata, ka valstīm, kuras tās neievēro, nevajadzētu būt iespējai piekļūt ES publiskā iepirkuma procesiem;

56. norāda, ka lielākajā daļā dalībvalstu ievērojama daļa līgumu tiek piešķirti, pamatojoties uz zemāko cenu; uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka trešo valstu uzņēmumi negūst negodīgas priekšrocības iepirkuma procedūrās, izmantojot tiešas vai netiešas valsts subsīdijas, tādējādi kropļojot godīgu konkurenci iekšējā tirgū; mudina Komisiju un dalībvalstis apņēmīgi vērsties pret trešo valstu struktūrām, kas izmanto šādas subsīdijas, lai samazinātu cenas vai dominētu iepirkumu procedūrās veidā, kas neatbilst ES konkurences noteikumiem; iesaka izstrādāt skaidrus un pārredzamus noteikumus attiecībā uz to, lai izslēgtu trešo valstu struktūras, kā arī ES reģistrētus uzņēmumus, kuru apakšuzņēmēji, kas nav reģistrēti ES, ir atkārtoti pārkāpuši ES tiesību aktus; turklāt aicina panākt konverģenci starp dalībvalstīm attiecībā uz noteikumiem par trešo valstu pretendentu dalību publiskajos konkursos, jo īpaši gadījumos, kad projekti tiek finansēti no Eiropas fondu līdzekļiem;

57. uzsver, ka nepamatoti lēti piedāvājumi, jo īpaši no trešo valstu pretendentiem, var apdraudēt publiskā iepirkuma līgumu efektīvu izpildi un kvalitātes standartus un radīt risku valsts drošībai, jo īpaši saistībā ar kritisko infrastruktūru; aicina veikt stingrākus pasākumus, lai atklātu šādus piedāvājumus un vērstos pret tiem, cita starpā izmantojot neatkarīgus izmaksu novērtējumus un līgumslēdzējām iestādēm skaidri noteiktu pienākumu noraidīt piedāvājumus, ja neparasti zemās cenas pamatojums ir nepietiekams

---

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/2560 (2022. gada 14. decembris) par ārvalstu subsīdijām, kas izkropļo iekšējo tirgu (OV L 330, 23.12.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2675 (2023. gada 22. novembris) par Savienības un tās dalībvalstu aizsardzību pret trešo valstu īstenotu ekonomisko piespiešanu (OV L, 2023/2675, 7.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj).

vai nepārliecinošs; šajā sakarībā aicina Komisiju ierosināt skaidru un saskaņotu metodiku, ar ko novērtēt jēdzienu "nepamatoti zema cena", lai nodrošinātu līgumslēdzējām iestādēm lielāku juridisko noteiktību un praktiskus norādījumus piedāvājumu vērtēšanā;

58. aicina Komisiju skaidri noteikt, ka pretendenti no trešām valstīm nav tiesīgi piedalīties Eiropas Savienībā rīkotās publiskā iepirkuma procedūrās, ja viņu izcelsmes valsts, pamatojoties uz daudzpusēju vai divpusēju nolīgumu par publisko iepirkumu, kas parakstīts ar ES, nenodrošina ES pretendentiem savstarpēju piekļuvi tirgum;

59. aicina arī turpmāk piemērot atkāpes tālākajiem reģioniem, ņemot vērā īpašās problēmas, ar kurām šīs teritorijas saskaras; turklāt atzīst to kopienu unikālos apstākļus, kuras dzīvo ES pierobežas reģionos un kuras iesaistās regulārā pārrobežu ekonomiskajā un sociālajā apmaiņā ar kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis;

60. cenšas nodrošināt, ka publiskajā iepirkumā ir iekļauti mehānismi, kuri atbalsta reģionālo ekonomikas noturību, kvalitatīvu vietēju darbvietu izveidi, iespēju taisnīgu sadali un vietējās ekonomikas ilgtspēju, tā veicinot vienlīdzīgāku saimnieciskās darbības sadalījumu starp pilsētu un ārpuspilsētu teritorijām; šajā sakarībā uzsver lauksaimniecības ražotāju un to piegādes ķēžu lomu, kā arī vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu būtisko nozīmi; aicina Komisiju izvērtēt *Draghi* ziņojumā iekļauto ieteikumu sniegt līgumslēdzējām iestādēm iespēju publiskā iepirkuma procedūrās — attiecīgā gadījumā un ja iespējams — noteikt skaidru minimālo kvotu atsevišķām vietējā ražojuma precēm; uzsver, ka publiskā iepirkuma praksei būtu jāveicina ekonomikas izaugsme un nebūtu jādod nepamatota priekšroka konkrētām nozarēm vai reģioniem, vienlaikus atzīstot, ka ir svarīgi stiprināt līgumslēdzēju iestāžu spēju piešķirt lielāku nozīmi sociālajiem un ilgtspējas kritērijiem, tostarp ar vidi un klimatu saistītiem apsvērumiem, ja tās to uzskata par lietderīgu;

61. atzīst publiskā iepirkuma īpašās iezīmes un stratēģisko lomu ES pārtikas nodrošinājuma un noturības stiprināšanā un atzīst, ka ir jāuzlabo ilgtspējas un ar klimatu saistīto kritēriju izmantošana, jāatbalsta ES lauksaimnieki un jāveicina veselīgāki ēšanas paradumi, kā arī ilgtspējīgas un veselīgas pārtikas politika;

62. atbalsta to, ka publiskā sektora iestāžu partnerības jomā tiek palielināta elastība, kas ļautu valstu iestādēm efektīvāk sadarboties, lai uzlabotu pakalpojumu sniegšanu un samazinātu izmaksas; aicina dalībvalstis apsvērt iespēju veidot publiskā un privātā sektora partnerību un dialogu publiskā iepirkuma jomā, lai uzlabotu procesu efektivitāti un sadarbību starp publiskām iestādēm un uzņēmumiem; iesaka pārskatīt spēkā esošajā direktīvā noteikto publiskā sektora iestāžu savstarpējās sadarbības definīciju, lai par šādu sadarbību tiktu atzīts jebkurš līgums vai vienošanās, kas noslēgta starp divām

vai vairākām līgumslēdzējām iestādēm; aicina Komisiju apsvērt iespēju iepirkuma direktīvu darbības jomā neiekļaut sadarbību starp publiskā sektora iestādēm (publiskā sektora iestāžu savstarpējā sadarbība) efektīvas uzdevuma izpildes nolūkā, nepiemērojot arī nevienu citu ierobežojošu nosacījumu;

63. uzsver, ka uzticamu, kvalitatīvu un pārredzamu ilgtspējas marķējumu un sertifikātu izstrāde un izmantošana palīdz līgumslēdzējām iestādēm sasniegt ilgtspējas mērķus, tādējādi samazinot administratīvo slogu un nepieciešamību pēc padziļinātiem tehniskiem novērtējumiem; aicina Komisiju popularizēt un pilnveidot šādus marķējumus ES līmenī un nodrošināt to uzticamību un izmantojamību dažādās nozarēs;

64. konstatē, ka līgumslēdzējas iestādes jau ir iesaistījušās ilgtspējīgā un klimatam draudzīgā iepirkumā, vadoties pēc visaptverošiem ilgtspējas noteikumiem ES, valstu un reģionālā līmenī;

65. uzsver — ņemot vērā EST judikatūru (tostarp lietu C-395/18), līgumslēdzējām iestādēm ir tiesības iepirkuma dokumentācijā iekļaut prasības, kuru pamatā ir valsts darba tiesības, piemēram, saistošus koplīgumus, obligātos nodarbinātības standartus, noteikumus par vienlīdzīgu darba samaksu un citus būtiskus sociālos kritērijus; atzinīgi vērtē EST skaidrojumu, ka horizontālajā sociālajā klauzulā ietvertie pienākumi sociālajā un vides jomā ir "kardināla vērtība, kuras ievērošana dalībvalstīm ir jānodrošina"; aicina Komisiju izstrādāt norādījumus un tiesisko regulējumu, tostarp precizēt priekšmetu un tā praktisko piemērošanu, kas nodrošinātu juridisko noteiktību un dotu līgumslēdzējām iestādēm iespēju pēc saviem ieskatiem piemērot šādus kritērijus, nesaskaroties ar nesamērīgiem juridiskiem riskiem;

66. atzīst sociāli atbildīga publiskā iepirkuma (*SRPP*) būtisko potenciālu pienācīgas kvalitātes nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā; mudina līgumslēdzējas iestādes sistemātiski integrēt sociālos kritērijus publiskā iepirkuma procedūrās, vienlaikus nodrošinot ekonomisko realizējamību, elastību un subsidiaritāti; aicina Komisiju izvērtēt sociālo kritēriju iekļaušanu iepirkuma procedūrās un nodrošināt skaidru tiesisko un politisko satvaru un praktiskus norādījumus, tostarp juridisko skaidrību un labas prakses piemērus, lai līgumslēdzējas iestādes varētu efektīvi un juridiski pareizi īstenot *SRPP*; atzīst — iekļaujot sociālās klauzulas, piemēram, prasības, kas saistītas ar darba apstākļiem, darba koplīguma slēgšanas sarunām un darba tiesību ievērošanu, var ievērojami uzlabot publiskā iepirkuma rezultātu kvalitāti un uzticamību; aicina Komisiju pārskatīšanā precizēt, ka

Direktīvas 2014/24/ES 18. panta 2. punktā noteiktās prasības attiecībā uz vides, sociālajām un darba tiesībām ir saistošas;

67. uzskata, ka publiskā iepirkuma procedūrām būtu jāveicina un jāatalgo inovatīvi un ilgtspējīgi risinājumi, kas var stimulēt ekonomikas attīstību; uzsver, ka ir svarīgi ieviest un īstenot ilgtspējas kritērijus visās dalībvalstīs tādā veidā, kas atspoguļo pašreizējos ES tiesību aktus; aicina Komisiju saistībā ar gaidāmo ES publiskā iepirkuma tiesību aktu atbilstības pārbaudi izvērtēt tāda nozarei specifisku ilgtspējas kritēriju kopuma izveidi, kas ietvertu piešķiršanas un tehniskos paraugkritērijus, verifikācijas metodiku un līguma noteikumus, lai veicinātu ilgtspējīgāku iepirkuma prakses pakāpenisku pieņemšanu, kas nodrošinātu skaidrību līgumslēdzējām iestādēm, vienlaikus ļaujot tām pielāgot prasības konkrētām nozarēm un vietējām ekonomiskajām spējām; prasa Komisijai izpētīt, kā ar ilgtspēju saistītos aspektus var labāk integrēt saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma principa piemērošanā, lai veicinātu inovāciju un resursu efektīvu izmantošanu; aicina Komisiju izstrādāt kritēriju kopumu, lai veicinātu inovāciju ilgtspējīgu tehnoloģiju jomā un palielinātu ES konkurētspēju turpmākajos pirmtirgos; uzskata, ka šajā pieejā būtu jāiekļauj otrreizējo materiālu tirgus stiprināšana; šajā sakarībā uzsver, ka instrumentu kopuma izstrādei vajadzētu būt atkarīgai no lietiskiem pierādījumiem par to, ka: a) saistībā ar to līgumslēdzējām iestādēm vai līgumslēdzējiem nenākas saskarties ar nesamērīgām izmaksām un tiem nerodas nesaderības vai tehniskas grūtības; b) tajā ir ņemts vērā attiecīgo produktu un pakalpojumu aprites cikls, daudzveidība un pieejamība un ievērots tehnoloģiskās neitralitātes princips; un c) tas saglabā godīgu konkurenci;

68. iesaka īstenot stratēģiskus iepirkuma modeļus, kuros prioritāte tiek piešķirta ES un dalībvalstu interesēm, kā arī ilgtermiņa vērtībai un noturībai, nevis īstermiņa izmaksu samazināšanai, un kuri piedāvā svarīgas tirgus iespējas produktiem, kuri atbilst Savienības mērķiem, jo īpaši stratēģiskās nozarēs;

69. prasa Komisijai saistībā ar gaidāmo publiskā iepirkuma regulējuma pārskatīšanu veikt padziļinātu ietekmes novērtējumu par iespējamiem veidiem, kā ar stratēģiskajām nozarēm saistītajā iepirkumā par prioritāti noteikt principu par priekšrokas došanu Eiropai, lai nodrošinātu kritisko spēju nepārtrauktību dalībvalstīs un stiprinātu noturību, drošību, konkurētspēju un stratēģisko autonomiju, un par to, kādu ietekmi radīs šādas prioritātes noteikšana; uzsver, ka Komisijai būtu rūpīgi jāizvērtē iespējamā ietekme uz izmaksām, riski, kas saistīti ar ierobežotu piekļuvi progresīvām tehnoloģijām, un ietekme uz pakalpojumu un produktu kvalitāti, vienlaikus saglabājot saskaņotību ar ES starptautiskajām

juridiskajām saistībām un neizslēdzot līdzīgi domājošus partnerus; uzsver, ka nevienam pasākumam, kas veicina Eiropas uzņēmumu dalību, nevajadzētu radīt protekcionismu vai konkurences izkropļojumus; šajā kontekstā atzīst, cik svarīgi ir uzņēmumi, kas investē un reinvestē ES, tādējādi stiprinot ES ekonomiku, aizsargājot darba ņēmēju labklājību un sniedzot labumu vietējām kopienām; turklāt aicina Komisiju izskatīt iespējas veicināt ES reģistrētu uzņēmumu dalību iepirkuma procesos, kas uzsākti attiecībā uz ES iestāžu finansētiem projektiem vai, paplašinot Direktīvas 2014/25/ES 85. pantā un attiecībā uz konkrētajām stratēģiskajām nozarēm Direktīvas 2014/24/ES 15. pantā noteikto preferenču sistēmu, līgumslēdzēju iestāžu piešķirtajiem līgumiem;

70. aicina publiskā iepirkuma procedūrās, kas attiecas uz ES stratēģisko interešu projektiem, jo īpaši kritiskās infrastruktūras, progresīvu tehnoloģiju un kritiski svarīgu izejvielu jomā, iekļaut noteikumus, kuri ļautu līgumslēdzējām iestādēm pieprasīt ekonomikas dalībniekiem izveidot rūpniecības partnerības ar ES reģistrētām juridiskām personām; uzskata, ka šādās partnerībās būtu jāiekļauj klauzulas, kas nodrošina tehnoloģiju, zinātības vai galveno tehnisko prasmju nodošanu ES bāzētiem partneriem, pilnībā ievērojot Savienības tiesību aktus un starptautiskās saistības;

71. uzsver īpašās problēmas, ar kurām saskaras elektrotīklu operatori, ņemot vērā piegādes laika un izmaksu palielināšanos; aicina vienkāršot publiskā iepirkuma procedūras elektrotīklu operatoriem un nodrošināt šo procedūru elastību un efektivitāti; atbalsta lielāku saskaņotību starp ES noteikumiem, kas ietekmē elektrotīklu publisko iepirkumu;

72. uzsver, ka ir svarīgi atraisīt investīcijas publiskā iepirkuma un koncesiju tirgū, un aicina Komisiju pārbaudīt, vai pašreizējais regulējums attiecībā uz koncesijas līgumu darbības laiku pienācīgi atspoguļo koncesionāru investīcijas pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, un apsvērt, vai lielāka elastība palīdzētu stimulēt šādas investīcijas;

73. uzsver, ka ir jāizvairās no nevajadzīga administratīvā sloga publiskajiem pircējiem un ekonomikas dalībniekiem, tostarp MVU un mikrouzņēmumiem; uzsver, ka, pārskatot ES publiskā iepirkuma tiesību aktus, vienmēr būtu jāņem vērā nepieciešamība samazināt sarežģītību un apkarot birokrātiju, lai nekavētu ekonomikas dalībnieku dalību publiskajā iepirkumā; prasa Komisijai, izvērtējot iespējas ieviest jaunus kritērijus publiskā iepirkuma jomā, nodrošināt, ka īpaša uzmanība tiek pievērsta posmam, kurā šādas prasības tiek iekļautas iepirkuma procesā; uzsver, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, vai šie kritēriji ir iekļauti piešķiršanas kritērijos vai iepirkuma procedūras dokumentu agrākos posmos, nodrošinot juridisko skaidrību un praktisko īstenojamību gan līgumslēdzējām

iestādēm, gan ekonomikas dalībniekiem;

74. atbalsta iepirkuma kritēriju modernizāciju, lai atspoguļotu progresu tehnoloģiju un drošības jomā, nodrošinot, ka jaunie iepirkuma regulējumi ļauj elastīgi reaģēt uz mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, vienlaikus saglabājot dalībvalstu autonomiju iepirkuma politikas pārvaldībā; norāda, ka ES konkurētspēju veido sociālie un vidiskie standarti iekšējā tirgū; uzsver, ka turpmākajiem publiskā iepirkuma regulējumiem būtu jāstiprina šīs stiprās puses, nevis tās jāvājina, lai stiprinātu ES dalībnieku nostāju publiskā iepirkuma konkursos;

75. uzsver, ka ir svarīgi iekļaut Neto nulles emisiju industrijas aktu[1] kā piemēru noturības kritērijiem, kas saistīti ar piegādes drošību, kvalitatīvām darbvietām, ieguldījumu ES rūpniecības līderībā un konkurētspējā, kiberdrošības standartu ievērošanu un atkarības samazināšanu no vienas trešās valsts, kas nepiedalās starptautiskajos iepirkuma nolīgumos;

76. atbalsta turpmāku publiskā iepirkuma procesu digitalizāciju, lai samazinātu administratīvo slogu, uzlabotu efektivitāti un konkurētspēju, palielinātu pārredzamību un atvieglotu MVU un pārrobežu pretendentu piekļuvi, vienlaikus nodrošinot atbilstību drošības standartiem;

77. aicina uzlabot atbalsta mehānismus ļoti maziem uzņēmumiem, MVU, jaunuzņēmumiem un sociālās ekonomikas dalībniekiem, lai tie varētu efektīvi konkurēt publiskā iepirkuma konkursos, tostarp tehniskās palīdzības programmās, un MVU, jaunuzņēmumu un sociālo uzņēmumu spēju veidošanā; uzskata, ka ir ļoti svarīgi sniegt vairāk norādījumu un atbalstīt MVU, lai veicinātu to dalību publiskajā iepirkumā; uzsver, ka ir jāsamazina birokrātiskie ierobežojumi, kas nesamērīgi ietekmē MVU, jaunuzņēmumu un augošu uzņēmumu dalību, un ka Komisijai ir jāveic pienācīgi ietekmes novērtējumi un obligāts MVU un jaunuzņēmumu tests attiecībā uz visiem jaunajiem noteikumiem; uzsver dialoga iniciatīvu efektivitāti, lai palīdzētu MVU gūt labākas zināšanas par publiskā iepirkuma principiem, vienlaikus nodrošinot iespēju publiskā iepirkuma rīkotājiem vākt informāciju līdzsvarotāku kritēriju izstrādei un administratīvā sloga samazināšanai; atbalsta to, ka publiskā iepirkuma veicēji attiecīgā gadījumā plaši izmanto sagādes praksi pirms uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus izstrādes, kā arī ierobežo pārmērīgas prasības attiecībā uz finansiālajām spējām un iepriekšējas izpildes pierādījumiem; norāda, ka ir jāatbalsta MVU partneru noteikšanā;

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1735 (2024. gada 13. jūnijs) par pasākumu satvara izveidi Eiropas neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas stiprināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724, OV L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

78. aicina steidzami vienkāršot atlases kritērijus un šajā sakarībā arī aicina Komisiju izpētīt, vai digitālas ES līmeņa datubāzes izveide par priekšatlasē atlasītiem MVU un mazākiem dalībniekiem varētu palīdzēt racionalizēt procedūras un uzlabot piekļuvi publiskajiem iepirkumiem; norāda, ka akreditācijas sistēmas var izmantot, lai noteiktu uzņēmumu tehniskās un finansiālās spējas un pārbaudītu to profesionālo godprātību pirms konkursa procedūras, un ka profesionālās godprātības kritērijiem būtu jāietver to pieredze piemērojamo darba tiesību, cilvēktiesību un vides tiesību aktu ievērošanā; uzsver, ka šo reģistru efektīva sadarbspēja un pārrobežu pieejamība visās dalībvalstīs varētu būtiski stiprināt pārredzamību, aizsargāt publiskos līdzekļus, atbalstīt iekšējo tirgu un stiprināt kritiskās publiskās infrastruktūras un pakalpojumu drošību un integritāti;

79. uzsver, ka ES publiskā iepirkuma regulējumam ir jānodrošina vienlīdzīga piekļuve MVU, sociālās ekonomikas struktūrām un vietējiem uzņēmumiem, veicinot vienkāršotas un pieejamas procedūras, cita starpā nodrošinot, ka uzņēmumiem konkursa pieteikumā nav atkārtoti jāiesniedz informācija, kas jau ir publiski pieejama, un piemērojot proporcionālas prasības, pamatojoties uz vietējo kontekstu; aicina Komisiju apsvērt iespēju integrēt līgumu dalīšanu mazākās daļās, lai veicinātu konkurenci un novērstu lielu uzņēmumu dominējošo stāvokli, vienlaikus atzīstot, ka līgumus nevajadzētu dalīt, ja to nesadalīšanai ir patiess tehnoloģisks vai efektīvs pamatojums; uzsver, ka šāda dalīšana mazākās daļās ir īpaši svarīga inženiertehniskajiem, būvniecības un plānošanas pakalpojumiem, jo tā var stiprināt konkurenci, nodrošināt līdzdalības iespējas maziem un vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem un ļaut mērķtiecīgi izmantot specializētās zināšanas; uzsver, ka ir vajadzīgas skaidras pamatnostādnes, lai noteiktu, kad līgumu nesadalīšana ir pamatota; norāda, ka sadalīšana daļās ir arī efektīvs veids, kā novērst neiespējamas apakšuzņēmēju ķēdes;

80. iesaka, ka iepirkuma regulējumam būtu jāļauj pretendentiem un līgumslēdzējām iestādēm iesniegt trūkstošos pierādījumus vēlākā procedūras posmā, vienkāršojot un paātrinot iepirkuma procesus, piemēram, paplašinot Direktīvas 2014/24/ES 56. panta 3. punktu; iesaka veicināt jaunuzņēmumu un MVU līdzdalību, pielāgojot stingras atsauces prasības, kas rada nesamērīgus šķēršļus jaundibinātiem uzņēmumiem; aicina attiecīgā gadījumā nodrošināt lielāku elastību attiecībā uz kvalifikācijas kritērijiem, lai jaunuzņēmumiem nodrošinātu taisnīgu piekļuvi iepirkuma iespējām, vienlaikus saglabājot pārredzamību un konkurenci; uzsver, ka, pieprasot no MVU gūtos rezultātus par līgumiem, būtu jāņem vērā elastīgums;

81. aicina Komisiju nodrošināt, ka publiskā iepirkuma procesi tiek padarīti pieejamāki un pārredzamāki, nodrošinot viegli saprotamas

kopsavilkuma tabulas vai pārskatus par publiskajiem iepirkumiem, kuros skaidri izklāstītas iepirkto darbu vai pakalpojumu ieteicamās tehniskās specifikācijas un prasības; prasa Komisijai īpaši apsvērt uzņēmumus ar mazāku pieredzi, kam būtu jāizmanto instrumenti, lai labāk izprastu un interpretētu iepirkuma procedūras dokumentus;

82. atkārtoti norāda — lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi publiskā iepirkuma procedūrām, ir jāvienkāršo un jāprecizē noteikumi līgumslēdzējām iestādēm;

83. uzsver, ka pieredze ar publiskā iepirkuma līgumiem, piemēram, būvniecības projektiem, liecina, ka alternatīvu priekšlikumu (piedāvājumu variantu) atļaušana palīdz līgumslēdzējām iestādēm iepirkt pakalpojumus inovatīvāk, efektīvāk un rentablāk; uzsver, ka inovatīvus risinājumus ir vieglāk integrēt iepirkumā, ja piedāvājumu varianti principā ir atļauti, un, lai publiskā iepirkuma līgumu piešķiršanā efektīvi iekļautu uzņēmējdarbības zinātību, kopumā būtu jāatļauj alternatīvi priekšlikumi (piedāvājumu varianti), ja vien līgumslēdzēja iestāde īpaši nenolemj tos izslēgt (nepiedalīšanās iespēja); aicina Komisiju pārbaudīt alternatīvu priekšlikumu (piedāvājumu variantu) pieņemamību saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 45. panta 1. punktu;

84. aicina Komisiju nodrošināt, ka vienreizējas iesniegšanas princips tiek konsekventi piemērots visos publiskā iepirkuma pārvaldes līmeņos, lai nolūkā samazināt administratīvo slogu pretendentiem tikai vienreiz būtu jāsniedz noteikta standarta informācija iestādēm un administrācijām; atzīst — ļaujot pretendentiem izmantot atbilstības pašdeklarācijas, nevis iesniegt vairākus administratīvos dokumentus sākotnējā posmā, bieži vien var samazināt slogu un palielināt efektivitāti; aicina Komisiju noteikt gadījumus, kad šādu praksi varētu pienācīgi piemērot, vienlaikus nodrošinot juridisko skaidrību un aizsardzības pasākumus;

85. uzskata, ka privileģēto tiesību līgumi attiecībā uz dažiem pakalpojumiem ir laba prakse, kas atbalsta sociālo ekonomiku; ierosina, ka līdzvērtīgu piedāvājumu gadījumā priekšroku varētu dot MVU un inovatīviem tirgus dalībniekiem vai to varētu īstenot, izmantojot privileģēto tiesību līgumus vai līguma izpildes rezervēto daļu; šajā sakarībā uzsver privileģēto tiesību līgumu efektivitāti personu ar invaliditāti nodarbinātības atbalstīšanā, izmantojot publisko iepirkumu, vienlaikus norādot, ka joprojām ir iespējams uzlabot to īstenošanu;

86. atzīst — lai gan apakšuzņēmuma līgumu slēgšana nodrošina lielāku elastību, piekļuvi speciālām iemaņām un izmaksu ietaupījumus, tā var arī radīt potenciālus riskus, piemēram, vājināt pārskatatbildību, palielināt darba tiesību pārkāpumu risku un radīt šķēršļus efektīvai izpildei; aicina Komisiju izvērtēt ietekmi, ko rada publiskā iepirkuma

līgumu izpilde, kuru galvenokārt veic izraudzītā pretendenta tiešie darbinieki, un iesaka publiskā iepirkuma noteikumos mudināt uzņēmumus nodrošināt pietiekamu skaitu iekšējo darbinieku, lai īstenotu projektus, par kuriem tiem ir piešķirtas publisku līgumu slēgšanas tiesības; aicina Komisiju nolūkā izbeigt ļaunprātīgu apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu un aizsargāt darba ņēmēju tiesības, palielināt pārredzamību un pārskatatbildību visā piegādes ķēdē un apsvērt iespēju ieviest skaidri definētu režīmu ekonomikas dalībnieku un apakšuzņēmēju solidārai atbildībai un nodrošināt pārredzamību attiecībā uz iesaistītajiem apakšuzņēmējiem un līguma daļu, par kuru darbuzņēmējs ir paredzējis slēgt apakšlīgumus;

87. atbalsta līgumu cenu noteikšanas elastību, pagarinot līgumslēdzēju iestāžu pamatnolīgumu maksimālo termiņu, ieviešot noteikumus, kas ļauj koriģēt cenas, reaģējot uz izmaksu pieaugumu, ko pretendents nav varējis pamatoti paredzēt, piemēram, inflāciju, materiālu vai enerģijas izmaksu pieaugumu un izmaiņām darba tiesību aktos, tādējādi nodrošinot līgumu dzīvotspēju, neradot finansiālu slogu publiskā sektora iestādēm, kā arī sarunu procedūras kā principa attiecināšanu uz līgumiem, kas noslēgti pēc pamatnolīguma noslēgšanas;

88. norāda, ka noteikumi par iepirkumu inovācijas jomā joprojām netiek pietiekami izmantoti; prasa izvērtēt nepieciešamību papildus izveidot īpašus iepirkuma noteikumus zinātniskās pētniecības un inovācijas projektiem, atzīstot to izšķirošo lomu ekonomikas izaugsmes un tehnoloģiskā progresa veicināšanā, vienlaikus nodrošinot publisko resursu efektīvu izmantošanu; norāda, ka ir vajadzīgi papildu un stingri noteikumi, kas aizsargātu pretendentu intelektuālā īpašuma tiesības, tostarp konkursa procedūras laikā;

89. uzskata, ka publiskā iepirkuma veicēju profesionalizācijai vajadzētu būt daļai no publiskā iepirkuma metožu uzlabošanas ES; atzinīgi vērtē valstu iniciatīvas, kuru mērķis ir palīdzēt publiskā iepirkuma veicējiem iepazīties ar spēkā esošo tiesisko regulējumu un koncepcijām, piemēram, priekšmeta noteikšanu un atbilstošu atlases un piešķiršanas kritēriju izstrādi; aicina Komisiju izstrādāt un veicināt līdzīgas programmas ES līmenī, galveno uzmanību pievēršot tam, lai labāk izmantotu ar cenu nesaistītus kritērijus, nosakot “lietošanai gatavus” vides un sociālos kritērijus;

90. uzsver bezpeļņas organizāciju, baznīcu un sociālo uzņēmumu būtisko ieguldījumu publiskajā iepirkumā visā Eiropā, ņemot vērā to speciālās zināšanas, spēcīgos vietējos sakarus un apliecināto spēju sniegt augstas kvalitātes pakalpojumus; uzsver, ka ir svarīgi saglabāt un veicināt privileģēto tiesību līgumus kā spēcīgu instrumentu, lai nodrošinātu, ka publiskais iepirkums atbalsta plašākus sociālos mērķus, sociālo ekonomiku un iesaistīto dalībnieku daudzveidību; tādēļ aicina stiprināt dalībvalstu un līgumslēdzēju iestāžu pašreizējo iespēju rezervēt dalību publiskā iepirkuma procedūrās tieši tiem

dalībniekiem, kas darbojas uz bezpeļņas pamata; aicina Komisiju pārskatīt trīs gadu termiņu un Direktīvas 2014/24/ES 77. pantā noteikto prasību, ka šie pakalpojumi nav tikuši sniegti iepriekšējos trijos gados;

91. aicina labāk izmantot Direktīvas 2014/24/ES 71. panta 3. punktā paredzēto iespēju nodrošināt tiešus maksājumus apakšuzņēmējiem; aicina dalībvalstis veicināt to maksājumu pārredzamību, ko publiskās iestādes veic darbuzņēmējiem un apakšuzņēmējiem un ko darbuzņēmējs veic apakšuzņēmējiem vai piegādātājiem;

92. aicina Komisiju atjaunināt instrumentus konkurences uzraudzībai publiskā iepirkuma jomā; uzskata, ka, pilnveidojot tirgus analīzes metodiku un tehnoloģijas, iekļaujot progresīvu datu analīzi un mākslīgo intelektu, ES būtu jācenšas veicināt iepirkuma vidi, kas nodrošina lielāku konkurētspēju, godīgumu, pārredzamību, stratēģisko vērtību un taisnīgumu; uzskata, ka šādi pasākumi var veicināt skaidrāku izpratni par zemās konkurences problēmu publiskā iepirkuma jomā un atbalstīt jaunu priekšlikumu izstrādi, lai vienkāršotu uzņēmumu piekļuvi konkursiem;

°

° °

93. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.